

За фінансової підтримки
Європейського Союзу

Підвищення обізнаності
сільських жителів
щодо своїх прав та можливостей

Виконавець проекту
Інститут сільського розвитку

ПОСІБНИК ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ ЖІНОК: МОЖЛИВОСТІ ТА ПРАВА

ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ
КИЇВ–2008

Бібліотечка прав сільських жителів

Упорядник: **Хватинець О.О**

Посібник для сільських жінок: можливості та права

Відповідальний за випуск:

Прокопенко С.С.

Верстка:

Прівен О.Я.

Наклад: 3000 примірників

Підписано до друку 20.02.2008

Для безкоштовного розповсюдження

© Громадська організація “Інститут сільського розвитку”

При передруку посилання на Інститут сільського розвитку обов’язкове

Підготовлено та видано в рамках проекту “Підвищення обізнаності сільських жителів щодо своїх прав та можливостей” у рамках програми Європейської комісії: “Демократія та права людини”, який здійснюється за фінансової підтримки Європейської комісії.

ЗМІСТ

Вступ	5
Державна допомога сім'ям	6
Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами.....	6
Одноразова допомога при народженні дитини.....	6
Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.....	7
Допомога на дітей, які знаходяться під опікою та піклуванням.....	7
Допомога на дітей одиницями матерям.....	8
Додаткова оплачувана відпустка одиницями матерям.....	8
Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям.....	10
Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання (перебування) їх невідоме.....	11
Субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг.....	12
Щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу.....	13
Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам.....	13
Державна соціальна допомога на догляд.....	14
Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.....	15
Надбавка на догляд до державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.....	15
Порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги.....	16
Забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації, автомобілями, санаторно-курортним лікуванням	17
Про порядок забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації і формування відповідного державного замовлення, перелік таких засобів.....	18
Про порядок забезпечення інвалідів автомобілями.....	18
Забезпечення інвалідів автомобілями, виданими гуманітарною допомогою.....	23
Забезпечення громадян санаторно-курортним лікуванням та грошовою компенсацією.....	23
Засоби влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	25
Усиновлення.....	25
Опіка та піклування.....	25
Прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.....	26

Що таке “домашнє насильство”	26
До кого звернутись по допомогу, щоб зупинити насильство.....	27
Як ви самі можете зупинити насильство.....	27
Любов найкращий засіб виховання. Чи припустиме покарання у вихованні дітей?.....	28
Юридичні аспекти вчинення насильства в сім’ї та правові наслідки, можливі після вчинення насильства.....	29
Механізми та способи захисту порушених прав осіб, що потерпіли від насильства та засоби впливу на насильників.....	33
Працевлаштування	35
Яку саме роботу слід шукати.....	35
Куди звертатись при необхідності працевлаштування.....	36
Хто має право на допомогу по безробіттю.....	38
Які виплати отримує жінка, зареєстрована, як безробітна, у період вагітності та пологів.....	38
Що необхідно знати при звільненні з підприємства, установи чи організації.....	38
Поради жінкам – підприємцям.....	39
Ви їдете за кордон	40
Ви їдете працювати за кордон.....	40
Ви їдете навчатись за кордон.....	41
Ви плануєте вийти заміж за іноземця.....	41
Поради, які будуть корисними перед виїздом за кордон.....	41
Пам’ятайте, навіть у чужій країні ви не одні.....	42
Правова допомога	42
Ваше здоров’я	43
Наркоманія.....	43
ВІЛ та СНІД.....	45
Туберкульоз.....	46
Що треба знати про захворювання на рак.....	49
Репродуктивне здоров’я.....	52
Методи контрацепції.....	52
Напрямки роботи підрозділів, що здійснюють роботу з дітьми.....	56
Організації – партнери.....	60

ВСТУП

Громадська організація “Інститут сільського розвитку” (ділі ІСР) основну мету своєї діяльності вбачає у сприянні розвитку сільської територіальної громади, основними завданнями – розвиток елементів громадянського суспільства, надання допомоги органам місцевого самоврядування у вирішенні проблем села, робота з молоддю, підтримка сільських підприємців, інформування селян, підтримка одиноких громадян, інвалідів, багатодітних сімей та сімей з дітьми.

Сприяння практичному здійсненню загальнодержавних, регіональних і місцевих програм, направлених на покращення соціально-економічного стану всіх категорій сільського населення – такою бачить ІСР свою місію і намагається гідно нести її до кожного члена найвіддаленішої сільської громади.

Ця публікація – одна з численних робіт ІСР задля підвищення обізнаності сільського населення з своїми правами і можливостями їх задоволення.

Ми намагалися дати відповідь на найактуальніші питання, які цікавлять сьогодні жінок: яку допомогу від держави можна отримати та на яких умовах, як скористатися деякими пільгами, на що варто звертати увагу при прийнятті важливих життєвих рішень, куди звертатися за допомогою у складних ситуаціях та які функції виконують органи державної виконавчої влади на місцях.

Сподіваємося, що ця публікація стане Вам, шановні читачі, у пригоді і Ви зможете знайти у ній відповіді на запитання, які Вас цікавлять.

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ

Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами

Право на державну допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами мають усі жінки (у тому числі неповнолітні).

Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами виплачується жінкам на весь період відпустки по вагітності та пологах тривалістю 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі ускладнених пологів, або народження двох чи більше дітей – 70) календарних днів після пологів.

Допомога призначається якщо звернення за нею сталося не пізніше 6 місяців з дня закінчення відпустки по вагітності та пологах.

Підставою для призначення допомоги є видана в установленому порядку довідка лікувального закладу встановленого зразка.

Особам, які усиновили або взяли під опіку дитину протягом двох місяців з дня її народження, допомога у зв'язку з вагітністю та пологами надається на підставі рішення про усиновлення або встановлення опіки за період з дня усиновлення чи встановлення опіки і до закінчення строку післяпологової відпустки.

Документи, що надаються для призначення допомоги жінкам, які не застраховані в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування:

1. Довідка з медичної установи;
2. Довідка з місця проживання (сільська, селищна рада, від старшого по будинку або голови вуличного комітету) про те, що заявник не працює;
3. Довідка з місця навчання про те, що заявник не одержує стипендію;
4. У разі перебування на обліку в центрі зайнятості – довідка про припинення виплати по безробіттю;
5. Паспорт;
7. Довідка про присвоєння ідентифікаційного номера;
8. Довідка про відкриття рахунку в банку.

Документи подаються до районного (міського) управління праці та соціального захисту населення за місцем проживання.

Документи, що надаються для призначення допомоги жінкам, які застраховані в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування:

1. Довідка з медичної установи.

Довідка з медичної установи подається за основним місцем роботи.

Одноразова допомога при народженні дитини

Надається одному з батьків дитини (усиновителю чи опікуну).

Одноразова допомога при народженні дитини призначається за умови, якщо звернення за її призначенням надійшло не пізніше шести місяців з дня народження дитини.

Призначається на підставі свідоцтва про народження дитини.

Усиновителям та опікунам зазначена допомога призначається на підставі рішення про усиновлення або встановлення опіки.

Документи, які потрібно надати для призначення допомоги:

1. Заява;
2. Копія свідоцтва про народження дитини;

3. Довідка з РАГСУ про народження дитини;
4. Паспорт;
5. Довідка про присвоєння ідентифікаційного номера;
6. Реквізити рахунку в банку.

У разі народження (усиновлення, встановлення опіки) двох і більше дітей допомога надається на кожну дитину.

Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку

Право на допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку має особа (один з батьків дитини, усиновитель, опікун, баба, дід або інший родич), яка фактично здійснює догляд за дитиною. Допомога призначається з дня звернення, але не раніше ніж з дня, що настає після закінчення відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами. Виплачується щомісяця з дня призначення допомоги по день досягнення дитиною трирічного віку включно.

Усиновителям та опікунам допомога призначається не раніше, ніж з дня прийняття рішення про усиновлення або встановлення опіки.

Документи, що подаються для призначення допомоги:

1. Заява;
2. Копія свідоцтва про народження дитини;
3. Копія трудової книжки;
4. Довідка про те, що заявник не є підприємцем;
5. Зареєстрованим у державній службі зайнятості – довідка про те, що виплата допомоги не проводиться; для студентів – довідка з міста навчання; для військовослужбовців – витяг з наказу про те, що надано відпустку по догляду за дитиною до 3 років;
6. Паспорт;
7. Довідка про присвоєння ідентифікаційного номера;
8. Реквізити рахунку в банку.

У разі народження (усиновлення, встановлення опіки) двох і більше дітей допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку надається на кожну дитину.

Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку надається у розмірі, що дорівнює різниці між прожитковим мінімумом, встановленим для працездатних осіб, та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менше 130 гривень на місяць.

До стабілізації економіки України допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку надається у розмірі, що дорівнює різниці між: з 1 січня 2008 року – 50%, з 1 січня 2009 року – 75%, з 1 січня 2010 року – 100% прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб, та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців.

Допомога на дітей, що знаходяться під опікою і піклуванням

Призначається особам, визначеним у встановленому порядку опікунами чи піклувальниками дітей, які внаслідок смерті батьків, позбавлення їх батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування.

Документи, що надаються для призначення допомоги:

1. Довідка про склад сім'ї з місця реєстрації та проживання;
2. Копія рішення про встановлення опіки чи піклування;
3. Копія свідоцтва про народження дитини;

4. Довідки про доходи, які одержують на дитину за попередні 6 місяців;
5. Паспорт;
6. Ідентифікаційний номер.

Допомога надається у розмірі, що дорівнює різниці між прожитковим мінімумом для дитини та середньомісячним розміром одержуваних на дитину аліментів та пенсії за попередні шість місяців. До стабілізації економічного становища в Україні розмір допомоги визначається з урахуванням рівня забезпечення прожиткового мінімуму.

Допомога на дітей одиницим матерям

Одинокими визнаються матері, одинокі усиновителі (які не перебувають у шлюбі), якщо у свідоцтві про народження дитини відсутній запис про батька дитини або запис про батька проведено у встановленому порядку за вказівкою матері.

Право на допомогу на дітей одиницим матерям мають вдови та вдівці з дітьми, які не одержують на них пенсію в разі втрати годувальника або соціальну пенсію.

Допомога на дітей одиницим матерям призначається незалежно від одержання на дітей інших видів допомоги, передбачених Законом України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми”.

Допомога надається у сумі, що дорівнює різниці між 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні 6 місяців, але не менш як 30% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Додаткова оплачувана відпустка одиницим матерям

Відповідно до Закону України „Про відпустки” право на додаткову соціальну відпустку мають одинокі матері.

Згідно з статтею 19 Закону України „Про відпустки” жінці, яка працює і має двох або більше дітей віком до 15 років, або дитину-інваліда, або яка усиновила дитину, одинокій матері, батьку, який виховує дитину без матері (у тому числі й у разі тривалого перебування матері у лікувальному закладі), а також особі, яка взяла дитину під опіку, щорічно надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 7 календарних днів без урахування святкових і неробочих днів, встановлених статтею 73 Кодексу законів про працю України.

Кого слід вважати одиноким матір'ю?

Поняття “одиноким мати” визначено у постанові Пленуму Верховного Суду України „Про практику розгляду судами трудових спорів” від 6 листопада 1992 р. № 9. Згідно з пунктом 9 цієї постанови одиноким матір'ю слід вважати жінку, яка не перебуває у шлюбі і у свідоцтві про народження дитини якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено у встановленому порядку за вказівкою матері; вдову; іншу жінку, яка виховує і утримує дитину сама.

За цим визначенням, для визнання „іншої жінки” одиноким необхідно дві ознаки: вона і виховує дитину і сама її утримує.

Проте, Закон України „Про відпустки” (пункт 5 частини 12 статті 10) визначає одиноким матір як таку, яка виховує дитину без батька. Отже, участь батька в утриманні дитини не позбавляє матері статусу одиноким.

Відповідно до зазначеного, до категорії одиноким матері відносяться: жінка, яка не перебуває у шлюбі і у свідоцтві про народження дитини якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено у встановленому порядку за вказівкою матері; вдова; жінка, яка виховує дитину без батька (в тому числі, і розлучена жінка, яка виховує дитину без батька, незважаючи на факт отримання аліментів, і жінка, яка вийшла заміж, але її дитина новим чоловіком не усиновлена).

Зазначене визначення терміну „одинок мати” застосовується тільки для надання пільг і гарантій, встановлених трудовим законодавством щодо відпусток.

Батько тільки тоді може бути визнаний таким, що бере участь у вихованні дитини, коли він або разом проживає з дитиною, або є інші докази його участі у вихованні дитини.

Які права щодо виховання дитини мають батько і мати дитини, якщо вони не проживають разом?

Згідно із статтею 157 Сімейного Кодексу України питання виховання дитини вирішується батьками спільно. Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, зобов'язаний брати участь у її вихованні і має право на особисте спілкування з нею. Батьки мають право укласти договір щодо здійснення батьківських прав та виконання обов'язків тим із них, хто проживає окремо від дитини.

Для підтвердження факту, що батько не бере участі у вихованні дитини, можуть бути пред'явлені такі документи як: довідка з сільської, селищної ради, ЖЕКу про реєстрацію особи за місцем проживання, ухвала суду або постанова слідчого про розшук відповідача у справі за позовом про стягнення аліментів, рішення органів опіки та піклування або суду щодо виховання батьком дитини тощо.

Статтю 158 Сімейного Кодексу передбачено, що за заявою матері чи батька дитини орган опіки та піклування визначає способи участі у вихованні дитини та спілкування з нею того з батьків, який проживає окремо від неї. Рішення про це орган опіки та піклування постановляє на підставі вивчення умов життя батьків, їхнього ставлення до дитини, інших обставин, що мають істотне значення.

Чи мають право на додаткову відпустку батьки неповнолітньої дитини?

Право працівників на додаткову відпустку залежить від віку дитини. Законом України „Про відпустки” (стаття 19) визначено вік дітей тільки для такої категорії працівників, як „жінка, яка працює і має двох або більше дітей віком до 15 років”. Вік дитини – інваліда, усиновленої дитини, дитини під опікою, дитини в одинокої матері (батька) цим законом не встановлено, тому слід керуватися іншими нормами законодавства. Так, відповідно до статті 1 Закону України „Про охорону дитинства” та статті 2 Закону України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми”, дитина – це особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше.

Отже, одинока мати має право на додаткову відпустку до досягнення дитиною повноліття. Вона також не втрачає право на неї в році досягнення дитиною граничного віку для її надання.

Надаючи зазначену відпустку особам, які взяли дитину під опіку, слід мати на увазі, що згідно з частиною другою статті 243 Сімейного кодексу України, опіка встановлюється над дитиною, яка не досягла 14 років, а піклування – над дитиною віком від 14 до 18 років. Піклувальники мають право на таку відпустку на підставі статті 186-1 КЗпП.

Яка максимальна тривалість додаткової відпустки ?

За наявності декількох підстав для надання відпустки за статтею 19 Закону „Про відпустки” її загальна тривалість не може перевищувати 14 календарних днів.

Відповідно до зазначеного, підставами для надання додаткової відпустки слід вважати умови, визначені частиною першою цієї статті, а саме: наявність двох або більше дітей віком до 15 років; наявність дитини-інваліда; наявність усиновленої дитини; наявність дитини під опікою; наявність дитини в одинокої матері; наявність у батька дитини, яку він виховує без матері. Коли підстави співпадають, може бути застосована лише одна з них. Тобто, конкретна дитина може бути врахована лише за однією з перелічених підстав.

У випадку, якщо одинока мати має двох та більше дітей віком до 18 років, їй надається зазначена додаткова відпустка тривалістю 7 календарних днів за кожну дитину, але не більше 14 календарних днів. Якщо одинока мати має тільки одну дитину-інваліда, то їй надається така відпустка за однією підставою, оскільки підстави (наявність у жінки дитини-інваліда та наявність дитини в одинокій матері) співпадають. Наявність в одинокій матері двох дітей, з яких одна дитина – інвалід, дає право на цю відпустку за двома підставами.

Відпустка може надаватись у будь-який час протягом календарного року, незалежно від відпрацьованого часу. Одинокі матері мають право на таку відпустку з 2004 року.

Чи має право працівник використати додаткову відпустку після досягнення дитиною граничного віку, який дає право на таку відпустку, якщо раніше такою відпусткою не користувався?

Якщо працівник з якихось причин не скористався своїм правом на додаткову відпустку у році досягнення дитиною певного віку, або ж за кілька попередніх років, він має право використати її, а в разі звільнення, незалежно від підстав, йому має бути виплачено компенсацію за всі не використані дні відпусток. Чинним законодавством не передбачено терміну давності, після якого втрачається право на додаткову відпустку працівникам, які мають дітей.

Додаткові відпустки працівникам, які мають дітей, надаються понад щорічні відпустки, передбачені статтями 6, 7 і 8 Закону України “Про відпустки”, а також понад щорічні відпустки, встановлені іншими законами та нормативно-правовими актами, і переносяться на інший період або продовжуються у порядку, визначеному статтею 11 цього закону (частина шоста статті 20 Закону України „Про відпустки”), а саме:

Щорічна відпустка на вимогу працівника повинна бути перенесена на інший період у разі:

- 1) порушення власником або уповноваженим ним органом терміну письмового повідомлення працівника про час надання відпустки;
- 2) несвоєчасної виплати власником або уповноваженим ним органом заробітної плати працівнику за час щорічної відпустки.

Щорічна відпустка повинна бути перенесена на інший період або продовжена в разі:

- 1) тимчасової непрацездатності працівника, засвідченої у встановленому порядку;
- 2) виконання працівником державних або громадських обов'язків, якщо згідно з законодавством він підлягає звільненню на цей час від основної роботи із збереженням заробітної плати;
- 3) настання строку відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами;
- 4) збігу щорічної відпустки з відпусткою у зв'язку з навчанням.

Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям

Відповідно до Закону України “Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям” від 01.06.2000 р. право на державну соціальну допомогу мають малозабезпечені сім'ї, що постійно проживають на території України.

Право на призначення соціальної допомоги визначається на підставі декларації про доходи і майновий стан родини.

Державна соціальна допомога призначається на 6 місяців з місяця звернення, якщо протягом місяця надані всі необхідні документи.

Заява про надання державної соціальної допомоги подається уповноваженим представником сім'ї в орган соціального захисту населення за місцем проживання.

У заяві дається згода усіх членів сім'ї на збір інформації про сім'ю, про її власність, доходи, майно, що необхідна за діючим законом, а також на перевірку соціальним інспектором.

До заяви додаються:

1. Довідка про склад сім'ї;
2. Довідки про доходи за 6 попередніх місяців;
3. Довідки про наявність та розмір земельної частки (паю);
4. Ідентифікаційні номери членів сім'ї;
5. Паспорт уповноваженого члена сім'ї.

Розмір державної соціальної допомоги визначається як різниця між прожитковим мінімумом для сім'ї та її середньомісячним сукупним доходом, але не може бути більше ніж 75% прожиткового мінімуму для сім'ї.

У 2008 р. при призначенні соціальної допомоги застосовується рівень забезпечення прожиткового мінімуму (гарантований мінімум) для працездатних осіб у сумі 133 грн., непрацездатних осіб – 187,5 грн., інвалідів – 200 грн., для кожної дитини в малозабезпеченій багатодітній сім'ї, в якій виховується троє або більше дітей віком до 16 років (до 18 років, якщо дитина навчається) – 50% прожиткового мінімуму, встановленого для дитини відповідного віку.

Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання (перебування) їх невідоме

Тимчасова допомога призначається:

- у разі, коли рішення суду про стягнення аліментів з одного з батьків не виконується;
- один з батьків перебуває під арештом, слідством, на примусовому лікуванні, у місцях позбавлення волі, якого визнано в установленному порядку недієздатним;
- місце проживання (перебування) одного з батьків не встановлено;
- якщо розмір аліментів, визначений судом у твердій грошовій сумі менший від мінімального розміру аліментів на одну дитину.

Документи, що подаються для призначення допомоги.

1. Заява;
2. Копія свідоцтва про народження дитини;
3. Довідка про склад сім'ї;
4. Паспорт;
5. Ідентифікаційний номер.

Залежно від підстав, на яких призначається допомога, додатково подаються такі документи:

1. Рішення суду (виконавчий лист) про стягнення з одного з батьків аліментів на дитину;
2. Довідка державної виконавчої служби про неможливість стягнення аліментів з одного з батьків дитини внаслідок ухилення від їх сплати;
3. Довідка відповідної установи про перебування одного з батьків під арештом, слідством, на примусовому лікуванні, у місцях позбавлення волі, визнання його в установленному порядку недієздатним;
4. Повідомлення органу внутрішніх справ про те, що місце проживання (перебування) одного з батьків дитини не встановлено;
5. Довідка про розмір аліментів.

Тимчасова допомога призначається кожні шість місяців починаючи з місяця, в якому подані усі необхідні документи. Для призначення допомоги на наступний шестимісячний строк одержувач подає лише заяву, в якій повідомляє про обставини, що можуть бути підставою для продовження виплати допомоги.

Тимчасова допомога призначається в розмірі 30% прожиткового мінімуму, встановленого законом для дитини відповідного віку.

Якщо розмір аліментів, визначений судом у твердій грошовій сумі, менший від мінімального розміру аліментів на одну дитину, що передбачений частиною другою статті 182 Сімейного кодексу України, тимчасова допомога призначається в розмірі різниці між визначеним розміром аліментів і сумою, що становить 30% прожиткового мінімуму, встановленого законом для дитини відповідного віку.

Субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг

Субсидія для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг призначається уповноваженому власнику житла, на якого відкрито особовий рахунок за місцем реєстрації.

Субсидії призначаються якщо розмір плати за житлово-комунальні послуги у межах норм споживання **перевищує 20%** середньомісячного сукупного доходу осіб, прописаних у житловому приміщенні (будинку).

Якщо у складі зареєстрованих та таких, що проживають у житловому приміщенні (будинку), осіб є діти, інваліди першої або другої групи і середньомісячний сукупний дохід на одного зареєстрованого у житловому приміщенні (будинку) громадянина не перевищує 50% прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць, та якщо у житловому приміщенні (будинку) зареєстровані і проживають тільки непрацездатні громадяни, розмір плати за житлово-комунальні послуги в межах норми володіння чи користування загальною площею житла та нормативів користування зазначеними послугами за умови призначення житлової субсидії становить **15%** середньомісячного сукупного доходу, а за придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива – **15%** річного сукупного доходу.

Норма володіння чи користування загальною площею житла та нормативи користування комунальними послугами встановлюються виходячи з 21 кв. м. на наймача і кожного прописаного у житловому приміщенні, та додатково 10,5 кв. м. на всіх прописаних.

Середньомісячний сукупний дохід визначається за **попередні шість місяців**, що передують місяцю звернення за наданням субсидії.

Для громадян, які займаються індивідуальною підприємницькою діяльністю, кустарно-ремісничими промислами чи приватною практикою, середньомісячний дохід визначається на підставі даних районних державних податкових адміністрацій за попередні два квартали, що передують місяцю звернення за призначенням субсидії.

Субсидії призначаються за умови пред'явлення розрахункових книжок, квитанцій, або аналогічних документів про фактичну оплату житлово-комунальних послуг за попередній період.

У разі наявності заборгованості з платежів за житлово-комунальні послуги субсидія призначається за умови укладення угоди між наймачем (власником) і надавачем послуг про погашення заборгованості.

Документи, що подаються для призначення субсидії:

1. Довідка про склад сім'ї;
2. Довідки про доходи кожної особи, зареєстрованої у житловому приміщенні, за формами, затвердженими Мінпраці, за шість попередніх місяців;
3. Відомості про забезпеченість житловою площею та комунальними послугами за формами, затвердженими Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими державними адміністраціями;
4. Паспорт;
5. Ідентифікаційний номер.

У відділі (управлінні) субсидій громадянин заповнює заяву та декларацію про доходи і майновий стан осіб, зареєстрованих у житловому приміщенні, за формами, затвердженими Мінпраці. Громадянин несе відповідальність за надані відомості про доходи, майно, що вплинули або могли вплинути на встановлення права на призначення субсидії та на визначення її розміру.

Щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу

Щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі на догляд за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу (далі – допомога на догляд), з яким вона проживає, і який, за висновком лікарської комісії медичного закладу, потребує постійного стороннього догляду, надається у грошовій формі, якщо середньомісячний сукупний дохід сім'ї є нижчим від прожиткового мінімуму для сім'ї.

Допомога на догляд надається особі, яка зареєстрована або постійно проживає на одній житловій площі з інвалідом і здійснює догляд за ним.

Для призначення грошової допомоги на догляд слід подати такі документи:

1. Заяву;
2. Документ, що посвідчує особу;
3. Довідку про склад сім'ї із зазначенням прізвищ, імен та по батькові, родинних зв'язків членів сім'ї;
4. Довідки про доходи кожного члена сім'ї;
5. Висновок лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу;
6. Довідки про наявність і розміри земельних ділянок, виділених для ведення особистого підсобного господарства, городництва, сінокосіння, випасання худоби та земельної частки, виділеної внаслідок розпаювання землі.

Розмір допомоги становить 10% прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатної особи.

Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам

Особам, які досягли відповідного віку, або є інвалідами і не мають права на пенсію, призначається щомісячна державна грошова соціальна допомога.

Право на таку допомогу настає за умов:

- досягнення віку (у жінок – 58 років, у чоловіків – 63 роки) або визнання інвалідом в установленому порядку, відсутності права на пенсію, відповідно до чинного законодавства;
- не одержання пенсії або соціальних виплат, що призначаються для відшкодування шкоди, заподіяної ушкодженням здоров'я на виробництві, передбачені Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності";
- наявність статусу малозабезпеченої особи.

Розмір державної соціальної допомоги встановлюється виходячи з розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність:

- інвалідам I групи, жінкам, яким присвоєно звання "Мати-героїня", – 100%;
- інвалідам II групи – 80%;
- інвалідам III групи – 60%;
- священнослужителям, церковнослужителям та особам, які протягом не менше десяти років до введення в дію Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації" (1991 рік) займали виборні посади, або посади за призначенням у релігійних організаціях, офіційно визнаних в Україні та легалізованих, згідно з законодавством України, за наявності архівних документів відповідних державних органів та релігійних організацій або показань свідків, які підтверджують факт такої роботи – 50%;
- особам, які досягли віку (чоловіки – 63 роки, жінки – 58 років) – 30%.

Державна соціальна допомога на догляд

Державна соціальна допомога на догляд призначається:

- 1) одиноким малозабезпеченим особам, які за висновком лікарсько-консультативної комісії потребують постійного стороннього догляду і одержують пенсію за віком або за вислугу років чи по інвалідності (крім інвалідів I групи);
- 2) малозабезпеченим інвалідам I групи, які одержують пенсію за віком або за вислугу років чи по інвалідності.

Для призначення допомоги на догляд необхідно подати такі документи:

1. Заява за формою, затвердженою наказом Мінпраці, при пред'явленні паспорта, трудової книжки та довідки про присвоєння ідентифікаційного номера Єдиного державного реєстру фізичних осіб;
2. Декларація про доходи та майно (заповнюється на підставі довідок про доходи кожного члена сім'ї) за останні шість календарних місяців або два квартали, що передують місяцю звернення за призначенням допомоги, за формою, затвердженою наказом Мінпраці від 22 липня 2003 р. № 204;
3. Висновок ЛКК (для осіб, які потребують постійного стороннього догляду);
4. Копія рішення про встановлення опіки (у разі визнання особи недієздатною);
5. Копія посвідчення біженця або тимчасової посвідки на постійне проживання;
6. Довідка про склад сім'ї, видана уповноваженим органом за місцем постійного проживання, у тому числі органом місцевого самоврядування.

Органи праці та соціального захисту населення у разі потреби додають до заяви витяг з акта огляду, одержаний ними від медико-соціальної експертної комісії (МСЕК).

Органи праці та соціального захисту населення додають до заяви довідку про вид, розмір пенсії і період, на який вона призначена (згідно з електронною базою даних про одержувачів пенсії).

Державна соціальна допомога на догляд встановлюється у таких розмірах від прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність:

- Інвалідам війни I групи з числа військовослужбовців та інших осіб, яким призначено пенсії по інвалідності відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб", особам, яким призначено пенсії за вислугу років відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб" і які є інвалідами I групи внаслідок трудового каліцтва, професійного чи загального захворювання при настанні інвалідності, каліцтва, одержаного в результаті нещасного випадку, не пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби (службових обов'язків), або внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням служби, або є одинокими пенсіонерами і за висновком лікарсько-консультативної комісії потребують догляду – **у розмірі 50% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.**
- Інвалідам війни II групи з числа військовослужбовців та інших осіб, яким призначено пенсії по інвалідності відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб", які є одиноками та за висновком лікарсько-консультативної комісії потребують постійного стороннього догляду – **у розмірі 25% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.**
- Інвалідам війни III групи з числа військовослужбовців та інших осіб, яким призначено пенсії по інвалідності відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб", які є одиноками та за висновком лікарсько-консультативної комісії потребують постійного стороннього догляду.

ду; інвалідам I групи, одиноким інвалідам II і III груп, які за висновком лікарсько-консультативної комісії потребують постійного стороннього догляду і які належать до інвалідів війни відповідно до статті 7 Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” та одержують пенсії за віком, по інвалідності або за вислугу років; одиноким малозабезпеченим особам, які за висновком лікарсько-консультативної комісії потребують постійного стороннього догляду і одержують пенсію за віком або за вислугу років чи по інвалідності малозабезпеченим інвалідам I групи, які одержують пенсію за віком або за вислугу років чи по інвалідності – у розмірі **15% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.**

Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам

Право на державну соціальну допомогу мають інваліди з дитинства 1, 2 та 3 групи, а також діти-інваліди віком до 18 років.

Необхідні документи:

1. Заява;
2. Довідка про склад сім'ї;
3. Копія свідоцтва про народження дитини-інваліда;
4. Медичний висновок для дитини-інваліда;
5. Довідка МСЕК для інвалідів з дитинства;
6. Копія рішення про опіку над інвалідом з дитинства та дитиною-інвалідом – за потребою;
7. Паспорт;
8. Ідентифікаційний номер.

Розмір державної соціальної допомоги становить:

- для інвалідів 1 групи - 100%,
- для інвалідів 2 групи – 80 %,
- для інвалідів 3 групи – 60 % від розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність
- для дитини-інваліда – 70% від розміру прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку.

Надбавка на догляд до державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам

Надбавка на догляд за інвалідом з дитинства 1 групи призначається незалежно від будь-яких причин.

Надбавка на догляд за інвалідами 2 і 3 групи призначається одиноким інвалідам, які за висновком МСЕК потребують постійного стороннього догляду.

Надбавка на догляд за дитиною-інвалідом віком до 18 років призначається одному з непрацюючих батьків, усиновителю, опікуну,) піклувальнику, які фактично здійснюють догляд за дитиною-інвалідом.

Одиноким матерям (одиноким батькам) надбавка на догляд за дитиною-інвалідом віком до 18 років призначається незалежно від факту роботи.

Необхідні документи:

1. Заява;
2. Трудова книжка одного з батьків дитини-інваліда – за потребою;
3. Довідка, видана органом, який здійснює державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності про те, що заявник не зареєстрований як суб'єкт підприємницької діяльності і не займається підприємницькою діяльністю, та про відсутність даних про доходи цієї фізичної особи (одного з батьків дитини-інваліда) – за потребою;

4. Довідка про склад сім'ї;
5. Довідка з центру зайнятості одного з батьків дитини-інваліда – за потребою.
6. Паспорт;
7. Ідентифікаційний номер.

Розмір надбавки на догляд становить:

- за інвалідом 1 групи – 50 %;
- за інвалідом 2 групи -15%;
- за інвалідом 3 групи-15% від розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;
- за дитиною-інвалідом до 6 років – 50% розміру прожиткового мінімуму для дітей віком до 6 років;
- за дитиною-інвалідом від 6 до 18 років – 50% розміру прожиткового мінімуму для дітей віком від 6 до 18 років.

Порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, що надають соціальні послуги

Відповідно до Закону України “Про соціальні послуги” постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2004 р. N 558 затверджений Порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, що надають соціальні послуги.

Порядком визначено, що непрацюючим фізичним особам, що постійно надають соціальні послуги громадянам похилого віку, інвалідам, дітям-інвалідам, хворим, що не здатні до самообслуговування і мають потребу в постійній сторонній допомозі (крім осіб, що обслуговуються соціальними службами), призначається щомісячна компенсаційна виплата (далі – компенсація) у таких розмірах (виходячи з прожиткового мінімуму для працездатних осіб):

- 15% – фізичним особам, що надають соціальні послуги інвалідам I групи;
- 10% – фізичним особам, що надають соціальні послуги громадянам похилого віку, інвалідам II групи і дітям-інвалідам;
- 7% – фізичним особам, що надають соціальні послуги інвалідам III групи і хворим, що не здатні до самообслуговування і мають потребу в постійній сторонній допомозі, визнаним такими в порядку, затвердженому МОЗ.

Компенсація фізичним особам пенсійного віку, що надають соціальні послуги, призначається в зазначених розмірах виходячи з прожиткового мінімуму для осіб, що втратили працездатність.

Компенсація призначається і виплачується управлінням праці та соціального захисту населення за місцем проживання особи, якій надаються соціальні послуги, з дня представлення фізичною особою, що надає соціальні послуги, і особою, яка буде їх отримувати, заяв разом з такими документами:

- 1) непрацюючою фізичною особою, що надає соціальні послуги подаються:
 - заява про згоду надавати соціальні послуги;
 - паспорт чи інший документ, що посвідчує особу;
 - висновок лікарсько-консультаційної комісії про те, що стан її здоров'я дозволяє постійно надавати соціальні послуги;
 - копія трудової книжки і довідки органу державної податкової служби про те, що особа не займається підприємницькою діяльністю, і про відсутність даних про доходи цієї особи, а у випадку відсутності трудової книжки – лише зазначені довідки;
- 2) особою, що має потребу в отриманні соціальних послуг, чи її законним представником (у випадку визнання цієї особи недієздатної) подаються:
 - заява про необхідність надання соціальних послуг;
 - паспорт чи інший документ, що посвідчує особу;

- копія довідки медико-соціальної експертної комісії про групу інвалідності (надається інвалідами);
 - висновок лікарсько-консультаційної комісії про необхідність постійного стороннього догляду і нездатність особи до самообслуговування;
- 3) законним представником дитини, що має потребу в отриманні соціальних послуг подаються:
- заява про необхідність надання соціальних послуг;
 - копія свідоцтва про народження дитини;
 - висновок лікарсько-консультаційної комісії про необхідність постійного стороннього догляду і нездатність дитини до самообслуговування.

Фізична особа, що надає соціальні послуги, має право одержувати тільки одну компенсацію незалежно від кількості обслугованих осіб, видів і обсягу послуг.

Компенсація не виплачується фізичним особам, що надають соціальні послуги громадянам, яким відшкодовуються витрати на надання послуг по догляду відповідно до Законів України:

- “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві і професійному захворюванні, що послужили причиною втрати працездатності”,
- “Про психіатричну допомогу”,
- “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам”, пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 1996 р. N 832 “Про підвищення розмірів державної допомоги окремим категоріям громадян”,
- у випадку надання фізичною особою соціальних послуг на платній основі.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ ТЕХНІЧНИМИ ТА ІНШИМИ ЗАСОБАМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ, АВТОМОБІЛЯМИ, САНАТОРНО – КУРОРТНИМ ЛІКУВАННЯМ

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації і формування відповідного державного замовлення, переліку таких засобів” (надалі – Порядок) № 1652 від 29 листопада 2006 року, яка набрала чинності з 01.01.2007 р. право на безоплатне забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації (протезними виробами, включаючи протезно-ортопедичні вироби, ортопедичне взуття і спеціальний одяг, засобами пересування, спеціальними засобами для самообслуговування, догляду, орієнтування, спілкування та обміну інформацією), які використовуються для максимального відновлення втрачених функцій органів, мають інваліди, діти-інваліди та діти до 18-річного віку.

Право на безоплатне забезпечення протезно-ортопедичними виробами мають ветерани військової служби, ветерани органів внутрішніх справ і ветерани державної пожежної охорони, особи похилого віку з ушкодженнями та захворюваннями опорно-рухового апарату, іншими захворюваннями, що зумовлюють потребу в таких виробках, та особи, які мають право на таке забезпечення згідно із законодавством.

Облік по забезпеченню населення технічними та іншими засобами реабілітації та занесення облікових даних до Центрального банку даних з проблем інвалідності ведуть Управління праці та соціального захисту населення, за місцем реєстрації проживання осіб.

Для забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації до органів праці та соціального захисту населення необхідно подати наступний пакет документів:

1. Заяву про забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації за формою, що затверджена Мінпраці;
2. Копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;

3. Копію паспорта або свідоцтва про народження (для осіб віком до 16 років);
4. Висновок МСЕК про встановлення групи інвалідності (для дітей-інвалідів – висновок ЛКК);
5. Індивідуальну програму реабілітації (для інвалідів та дітей-інвалідів);
6. Для осіб, яким безстроково встановлено групу інвалідності – висновок ЛКК;
7. Копію пенсійного посвідчення або посвідчення отримувача державної соціальної допомоги, що виплачується замість пенсії;
8. Копію посвідчення, яке підтверджує статус особи, що має право на пільги відповідно до законодавства.

В індивідуальні програми реабілітації та у висновки лікувально-консультативних комісій включається перелік всіх протезно-ортопедичних виробів, а також технічних та інших засобів реабілітації, необхідних для максимального відновлення втрачених функцій осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Відповідно до спільних листів Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства охорони здоров'я України, за зверненням громадян до лікувальних закладів для отримання висновку ЛКК, особи, які самостійно не пересуваються та інваліди I групи:

- можуть бути оглянуті лікарями вдома;
- спрощено механізм отримання довідки ЛКК до одного дня;
- в разі потреби, фахівці МСЕК та ЛКК виїжджають у сільську місцевість, з метою огляду осіб, що потребують забезпечення у технічних та інших засобах реабілітації.

Про порядок забезпечення інвалідів автомобілями

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2006 р. № 999 “Про затвердження Порядку забезпечення інвалідів автомобілями” (із змінами) визначено механізм забезпечення автомобілями інвалідів, зокрема дітей-інвалідів, які мають право на їх отримання безоплатно або на пільгових умовах і місце проживання яких зареєстровано в Україні в установленому законодавством порядку.

Для забезпечення автомобілями діти-інваліди беруться на облік після досягнення ними п'ятирічного віку.

Марки автомобілів, якими забезпечуються інваліди, визначаються Кабінетом Міністрів України. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України “Про забезпечення інвалідів автомобілями вітчизняного виробництва” від 01.03.2006 р. № 221 (із змінами), інваліди, які мають право на одержання автомобіля, забезпечуються автомобілями “Славути”.

Підставою для забезпечення інвалідів автомобілями є заява, документи, наведені нижче, та висновок обласної медико-соціальної експертної комісії про наявність у інваліда медичних показань для забезпечення автомобілем.

Незалежно від медичних показань мають право на забезпечення автомобілями:

- інваліди I та II групи з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, а також громадяни, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї (категорія 1);
- інваліди війни I групи по зору або без обох рук;
- інваліди з куками обох ніг і рук.

Для взяття на облік інвалід, законний представник недієздатного інваліда, дитини-інваліда подає до районного управління соціального захисту населення за місцем проживання і реєстрації заяву, форма якої затверджується Міністрами.

До заяви додаються:

- копія довідки МСЕК про групу та причину інвалідності, а для дітей-інвалідів – копія медичного висновку;
- паспорт (для інваліда, законного представника недієздатного інваліда, дитини-інваліда), який після перевірки паспортних даних, зазначених у заяві, повертається заявнику, та копія свідоцтва про народження (для дитини-інваліда);
- довідка про присвоєння ідентифікаційного номера інваліду та члену сім'ї, якому передається право керування автомобілем, законному представнику недієздатного інваліда, дитини-інваліда (після перевірки даних, наведених в заяві, повертається заявнику);
- документ про реєстрацію місця проживання члена сім'ї, якому передається право керування автомобілем, або акт, що засвідчує факт спільного проживання інваліда і такого члена сім'ї;
- для інвалідів I, II і III групи, з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, а також громадян, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, – копія посвідчення про належність до категорії 1 осіб, що постраждали внаслідок дії зазначених факторів, та медична довідка визначеного органами охорони здоров'я зразка щодо спроможності інваліда керувати автомобілем (для інвалідів I і II групи, які забезпечуються автомобілями безоплатно);
- для інвалідів від загального захворювання або захворювання, отриманого під час проходження військової служби чи служби в органах внутрішніх справ, державної безпеки, інших військових формувань, з числа осіб, які брали безпосередню участь у бойових діях під час Великої Вітчизняної війни та війни з імпералістичною Японією – довідка, видана військкоматом, інші документи (копія партизанського квитка), що підтверджують таку участь (видається військкоматом на запит головного чи районного управління соціального захисту), або посвідчення інваліда війни;
- для інвалідів унаслідок трудового каліцтва – копія акта про нещасний випадок на виробництві або акта розслідування професійного захворювання і довідка про перебування на обліку у Фонді соціального страхування;
- для недієздатних інвалідів – копія рішення суду про визнання інваліда недієздатним та копія рішення (розпорядження) про встановлення над ним опіки;
- для малолітніх і неповнолітніх дітей-інвалідів, позбавлених батьківського піклування – копія рішення (розпорядження) про встановлення опіки чи піклування.

До членів сім'ї інваліда належать особи, які проживають разом з ним, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, опіки або піклування над неповнолітніми дітьми.

На облік беруться і забезпечуються автомобілями інваліди, які:

- не мають в особистому користуванні автомобіля, у тому числі придбаного за власні кошти або отриманого через головне управління соціального захисту, що перебував в експлуатації менш як 10 років;
- протягом семи років перед взяттям на облік і за час перебування на обліку не отримували автомобіль як благодійну допомогу або протягом цього часу не реєстрували придбаний автомобіль, строк експлуатації якого менше ніж п'ять років.

Не береться на облік інвалід, який має відповідні медичні показання для забезпечення автомобілем з ручним керуванням та протипоказання до керування автомобілем, у разі відсутності члена сім'ї, який проживає і зареєстрований за місцем проживання та реєстрації інваліда і якому інвалід міг би передати право керування автомобілем.

Якщо під час перебування на обліку в сім'ї інваліда відбулися зміни, що призвели до відсутності члена сім'ї, який проживає і зареєстрований за місцем проживання та реєстрації інваліда і якому інвалід міг би передати право керування автомобілем, інвалід знімається з обліку протягом шести місяців після встановлення такого факту.

Після смерті інваліда автомобіль, яким він був забезпечений головним управлінням соціального захисту населення строк експлуатації якого більше ніж 10 років, залишається члену сім'ї, який на час смерті інваліда проживав та був зареєстрований за місцем проживання і реєстрації інваліда. Автомобіль, строк експлуатації якого менше ніж 10 років, після смерті інваліда залишається у користуванні його сім'ї, якщо в ній є інвалід, який:

- має підстави для забезпечення автомобілем за пунктом 3 цього Порядку;
- проживав і був зареєстрований на час смерті інваліда за місцем його проживання і реєстрації;
- не має іншого автомобіля, у тому числі отриманого через головне управління соціального захисту або управління виконавчої дирекції.

Іншому члену сім'ї померлого інваліда, який проживає та зареєстрований за місцем проживання і реєстрації інваліда, автомобіль, строк експлуатації якого менше ніж 10 років, залишається у разі сплати ним до спеціального фонду державного бюджету на спеціальні реєстраційні рахунки відділень Фонду соціального захисту інвалідів, відкриті в органах Державного казначейства в області, вартості одержаного автомобіля з урахуванням ступеня його зношення та суми, сплаченої за нього інвалідом.

В іншому разі автомобіль повертається (вилучається) головному, районному управлінню соціального захисту населення у повному комплекті.

Черговість забезпечення інвалідів автомобілями

Позачергово автомобілі отримують:

- 1) за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем:
 - інваліди війни;
 - інваліди від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин з числа колишніх малолітніх (яким на момент ув'язнення не виповнилося 14 років) в'язнів концераційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання;
 - сім'ї з двома і більше інвалідами, які забезпечуються автомобілями згідно з пунктом 9 цього Порядку;
 - інваліди II групи з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, а також громадян, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї (категорія 1);
 - інваліди з ампутацією обох ніг, якщо вони постійно працюють або навчаються;
- 2) незалежно від наявності медичних показань для забезпечення автомобілем:
 - інваліди I групи з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, а також громадян, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї (категорія 1);
 - інваліди війни I групи по зору або без обох рук;
 - інваліди з куками обох ніг і рук.

Першочергово забезпечуються автомобілями інваліди, які відповідно до статті 11 Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” належать до осіб, що мають особливі заслуги перед Батьківщиною.

У порядку загальної черговості автомобілями забезпечуються:

- інваліди II групи з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, а також громадян, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї (категорія 1), за відсутності медичних показань для забезпечення автомобілем;
- інші інваліди, які мають відповідні медичні показання.

Безоплатне забезпечення інвалідів автомобілями з ручним і звичайним керуванням здійснюється

- 1) за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем з ручним керуванням, посвідчення на право керування автомобілем і відсутності протипоказань до керування ним:
 - інвалідів війни;
 - інвалідів від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин з числа колишніх малолітніх (яким на момент ув'язнення не виповнилося 14 років) в'язнів концетраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання;
 - осіб з числа реабілітованих жертв політичних репресій, які є інвалідами унаслідок репресій згідно з висновком медико-соціальної експертної комісії;
 - інвалідів з ампутацією обох ніг, які мають протипоказання до протезування, на підставі спільного висновку облМСЕК (ЦМСЕК, КрМСЕК) і відповідного підприємства протезної промисловості;
 - інвалідів унаслідок трудового каліцтва;
- 2) незалежно від наявності медичних показань для забезпечення автомобілем і за відсутності протипоказань до керування ним інваліди I та II групи з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, а також громадян, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї (категорія 1);
- 3) сімей з двома і більше інвалідами за умови, що один з них має право на безоплатне забезпечення автомобілем.

Пільгове забезпечення інвалідів автомобілями з ручним і звичайним керуванням

Забезпечення автомобілями на пільгових умовах з оплатою 7% їх вартості та передачею права керування члену сім'ї інваліда, який проживає і зареєстрований за місцем проживання та реєстрації інваліда, здійснюється:

- 1) за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем з ручним керуванням та протипоказань до керування ним:
 - інвалідів війни;
 - інвалідів від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин з числа колишніх малолітніх (яким на момент ув'язнення не виповнилося 14 років) в'язнів концетраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання;
 - осіб з числа реабілітованих жертв політичних репресій, які є інвалідами унаслідок репресій згідно з висновком медико-соціальної експертної комісії;
 - інвалідів з ампутацією обох ніг, які мають протипоказання до протезування, на підставі спільного висновку облМСЕК і відповідного підприємства протезної промисловості;
 - інвалідів унаслідок трудового каліцтва;

- 2) незалежно від наявності медичних показань і за наявності протипоказань до керування автомобілем:
 - інвалідів I та II групи з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, а також громадян, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї (категорія 1);
 - інвалідів війни I групи по зору або без обох рук;
 - інвалідів з куками обох ніг і рук;
- 3) сім'ї з двома і більше інвалідами за умови, що один з них має право на забезпечення автомобілем на пільгових умовах з оплатою 7% його вартості.

Автомобілями на пільгових умовах з оплатою 30% їх вартості забезпечуються:

- 1) за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем з ручним керуванням, посвідчення на право керування автомобілем і відсутності протипоказань до керування ним:
 - інваліди з дитинства;
 - інваліди від загального захворювання;
 - особи з числа військовослужбовців, які стали інвалідами внаслідок захворювання, отриманого під час проходження військової служби, особи начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, державної безпеки, інших військових формувань, які стали інвалідами внаслідок захворювання, отриманого під час проходження служби у зазначених формуваннях;
 - інваліди від загального захворювання або захворювання, отриманого під час проходження військової служби чи служби в органах внутрішніх справ, державної безпеки, інших військових формуваннях, з числа осіб, які брали безпосередню участь у бойових діях під час Великої Вітчизняної війни та війни з імперіалістичною Японією і відмовилися від забезпечення їх автомобілями як інвалідів війни;
 - інваліди III групи з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, а також громадяни, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї (категорія 1);
 - особи, інвалідність яких настала внаслідок нещасних випадків невиробничого характеру;
 - сім'ї з двома і більше інвалідами, які забезпечуються автомобілями згідно з пунктом 9 цього Порядку, за умови, що вони не мають права на забезпечення автомобілем відповідно до пунктів 29 – 30 Зазначеного Порядку;
- 2) за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем з ручним керуванням та протипоказань до керування ним – особи з числа військовослужбовців, які стали інвалідами внаслідок захворювання, отриманого під час проходження військової служби, за умови взяття їх на облік до набрання чинності зазначеним Порядком.

За 30% вартості отримують автомобілі законні представники (за відсутності в них протипоказань до керування автомобілем та наявності посвідчення на право керування автомобілем) недієздатних інвалідів з дитинства, дітей-інвалідів та інваліди з дитинства (з передачею права керування автомобілем члену сім'ї, який проживає і зареєстрований за місцем проживання і реєстрації інваліда) внаслідок дитячого церебрального паралічу, прогресуючої дистрофії (міотрофії, аміотрофії), з вираженими наслідками перенесених органічних захворювань, травмами головного або спинного

мозку (тетрапарез, геміпарез), які не можуть самостійно пересуватися, за наявності у таких інвалідів, дітей-інвалідів медичних показань для забезпечення автомобілем з ручним керуванням.

Інвалід, законний представник недієздатного інваліда, дитини-інваліда отримує автомобіль на десятирічний строк без права продажу, дарування, передачі (в тому числі за довіреністю) іншій особі. Після закінчення зазначеного строку інвалід може користуватися таким автомобілем до отримання нового або повернути його головному управлінню праці та соціального захисту населення.

Забезпечення інвалідів автомобілями, визнаними гуманітарною допомогою

За бажанням інвалідів головні управління праці та соціального захисту населення облдержадміністрацій можуть забезпечувати їх автомобілями, ввезеними в Україну і визнаними в установленому порядку гуманітарною допомогою, без права продажу, дарування, передачі (в тому числі за довіреністю) іншій особі. Автомобілями, отриманими головними управліннями як гуманітарна допомога, інваліди (за їх бажанням або за бажанням законних представників недієздатних інвалідів), діти-інваліди (за бажанням їх законних представників), які перебувають на обліку, забезпечуються безоплатно в порядку черговості.

Автомобіль, отриманий головним управлінням праці та соціального захисту населення як гуманітарна допомога для конкретного інваліда, який перебуває на обліку, видається безоплатно такому інваліду (за його згодою або за згодою законного представника недієздатного інваліда), дитині-інваліду (за згодою її законного представника) незалежно від черговості на десятирічний строк, визначений з дати видачі, із зняттям з обліку.

Автомобіль, отриманий як гуманітарна допомога для конкретного інваліда, який уже користується автомобілем, отриманим через головне управління соціального захисту згідно з цим Порядком (у тому числі автомобілем, отриманим як гуманітарна допомога), видається такому інваліду за умови повернення головному управлінню праці та соціального захисту населення автомобіля, яким він користується, у повному комплекті.

Після смерті інваліда автомобіль, отриманий як гуманітарна допомога, повертається (вилучається) головному управлінню праці та соціального захисту населення і здається підприємству, що здійснює заготівлю та переробку металобрухту, або видається в порядку черговості інваліду, який перебуває на обліку. Такий інвалід знімається з обліку на десятирічний строк, визначений починаючи з дати отримання автомобіля попереднім інвалідом, з урахуванням строку його експлуатації померлим.

Забезпечення громадян санаторно-курортним лікуванням та грошовою компенсацією

Основними документами, які регулюють організацію надання санаторно-курортного лікування та виплати грошової компенсації є:

- Закони України: “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” від 22.10.1993 р. № 3551 (із змінами); “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 21.03.1991 р. № 875 (із змінами); “Про жертви нацистських переслідувань” від 23.03.2000 р. № 1584 (із змінами); про державний бюджет на відповідний рік;
- Постанови Кабінету Міністрів України: “Про затвердження Порядку виплати вартості санаторно-курортного лікування деяким категоріям громадян” від 17.06.2004 р. № 785, “Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян органами праці та соціального захисту населення” від 22.02.2006 р. № 187.

Санаторно-курортне лікування

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22.02.2006 р. № 187 органи праці та соціального захисту населення забезпечують за рахунок коштів державного бюджету безоплатними путівками до санаторно-курортних закладів наступні категорії громадян:

- інвалідів усіх категорій;
- ветеранів війни;
- осіб, на яких поширюється чинність Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”;
- осіб, зазначених в абзацах другому, третьому, четвертому і п'ятому частини першої статті 6 Закону України “Про жертви нацистських переслідувань”.

Зазначені особи повинні перебувати на обліку в органах праці та соціального захисту населення за місцем реєстрації для санаторно-курортного лікування і одержувати пенсію в органах Пенсійного фонду України або державну соціальну допомогу, призначену замість пенсії, в органах праці та соціального захисту населення.

Путівки видаються відповідно до медичних рекомендацій з урахуванням пільг, передбачених законодавством для конкретної категорії осіб, в порядку черговості у міру надходження путівок.

Для одержання путівки подається заява та медична довідка лікувальної установи за формою N 070/о.

Інваліди війни та інваліди, зазначені в абзаці третьому частини першої статті 6 Закону України “Про жертви нацистських переслідувань” забезпечуються путівками позачергово щороку (із січня по грудень).

Учасники бойових дій та особи, зазначені в абзаці другому частини першої статті 6 Закону України “Про жертви нацистських переслідувань”, забезпечуються путівками щороку (із січня по грудень).

Учасники війни, особи, на яких поширюється чинність Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, та особи, зазначені в абзацах четвертому і п'ятому частини першої статті 6 Закону України “Про жертви нацистських переслідувань”, забезпечуються путівками один раз на два роки.

Інваліди загального захворювання та інваліди з дитинства забезпечуються путівками в порядку черговості в міру надходження путівок.

Інваліди з наслідками травм і захворюваннями хребта та спинного мозку забезпечуються путівками до санаторіїв спинального профілю (відповідно до медичних рекомендацій) з лікуванням строком на 45 днів у порядку черговості в міру надходження путівок.

Особам, що супроводжують інвалідів до санаторіїв спинального профілю, путівки не видаються, лише двічі оплачується проїзд до санаторію і назад згідно з поданими проїзними документами в такому розмірі: залізничним транспортом не вище тарифу, визначеного для проїзду у плацкартному вагоні, водним та автомобільним – у розмірі фактичної вартості проїзду.

Виплата грошової компенсації.

Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2004 р. № 785 визначає механізм виплати грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки (далі – грошова компенсація) та компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування, передбачених Законами України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, “Про жертви нацистських переслідувань” та “Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні”.

Грошова компенсація виплачується інвалідам війни та інвалідам, зазначеним в абзаці третьої частини першої статті 6 Закону України “Про жертви нацистських переслідувань” (1584-14), за місцем їх обліку один раз на два роки з дня звернення із заявою про виділення путівки або виплату грошової компенсації за бажанням, якщо ці особи протягом двох років не одержували безоплатних санаторно-курортних путівок, незалежно від наявності медичного висновку про необхідність санаторно-курортного лікування або медичних протипоказань.

Грошова компенсація виплачується у таких розмірах:

- інвалідам I і II групи – 100% середньої вартості путівки;
- інвалідам III групи – 75% середньої вартості путівки.

Середню вартість санаторно-курортної путівки визначає Мінпраці за поданням Фонду соціального захисту інвалідів та погодженням з Мінфіном щороку до 15 березня в межах обсягу бюджетних коштів, виділених відповідно до Закону України про Державний бюджет на поточний рік.

Згідно з наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 12.03.2007р. № 92 середня вартість путівки для виплати грошової компенсації за невикористане санаторно-курортне лікування у 2007 році становила 200 грн.

Компенсація вартості самостійного санаторно-курортного лікування учасникам бойових дій, учасникам війни, особам, на яких поширюється дія Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, особам, зазначеним у статті 6 Закону України “Про жертви нацистських переслідувань” (крім осіб, зазначених у пункті 2 цього Порядку), та ветеранам праці відповідно до Закону України “Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні” виплачується за їх бажанням у розмірі вартості самостійного санаторно-курортного лікування, але не більше ніж середня вартість санаторно-курортної путівки, визначена відповідно до пункту 7 зазначеного Порядку.

Підставою для виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування є **такі документи:**

- заява про виплату компенсації;
- квитанція про оплату вартості санаторно-курортної путівки;
- зворотний талон санаторно-курортної путівки;
- посвідчення особи, що підтверджує її належність до категорії громадян, зазначених у пункті 4 зазначеного Порядку.

Грошова компенсація виплачується особам через два роки після звернення із заявою про виділення путівки або виплати грошової компенсації, якщо вони протягом цього періоду не одержували безоплатної санаторно-курортної путівки.

ЗАСОБИ ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Усиновлення

Що таке усиновлення?

Усиновлення – це прийняття усиновлювачем у свою сім'ю дитини на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду. Усиновлення проводиться в інтересах дитини для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя.

Усиновлення – це юридичний акт, унаслідок якого відносини між дитиною і усиновлювачем та його родичами встановлюються не на певний строк, як, наприклад, при встановленні опіки та піклування над дітьми, а назавжди. Тому закон надає дуже важливе значення юридичному оформленню усиновлення, встановлюючи правило, згідно з яким воно має здійснюватися не тільки за заявою особи, яка бажає усиновити дитину, а й на підставі рішення суду.

Опіка та піклування

Встановлення опіки та піклування – це влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у сім'ї громадян України, які перебувають, переважно, у сімейних, родинних відносинах з цими дітьми-сиротами або дітьми, позбавленими батьківського піклування, з метою забезпечення їх виховання, освіти, розвитку і захисту їх прав та інтересів.

Опіка та піклування встановлюється над дітьми, які залишилися без батьківського піклування; опіка – над малолітньою дитиною, яка не досягла 14 років, а піклування – над неповнолітньою дитиною у віці від 14 до 18 років.

Різниця між опікою та піклуванням визначена тим, що дитина віком до 14 років (малолітня особа) має часткову цивільну дієздатність, і опікун здійснює захист прав та інтересів такої дитини від її імені. У віці від 14 до 18 років (неповнолітня особа) дитина набуває неповної цивільної дієздатності, що передбачає розширення її прав – можливість самостійно розпоряджатися особистими доходами, результатами інтелектуальної, творчої діяльності, здійснювати інші фінансові операції за наявності згоди батьків або піклувальників. Більша самостійність вихованця визначає відмінність правової діяльності опікунів та піклувальників.

Приймні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу

Приймна сім'я – це сім'я, яка добровільно взяла із закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування від одного до чотирьох дітей для виховання і спільного проживання. Функціонування приймних сімей регулюється Положенням про приймну сім'ю, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України №565 від 26.04.2002р.

Дитячий будинок сімейного типу – це окрема сім'я, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи (батьки-вихователі), які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Функціонування дитячих будинків сімейного типу регулюється Положенням про дитячий будинок сімейного типу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України №564 від 26.04.2002 р.

ЩО ТАКЕ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Домашнє насильство – це не одноразова дія. Це процес, що складається з циклів насильства (випадок, примирення, заспокоєння, посилення напруги).

Фізичне насильство:

- нанесення побиттів, тілесних ушкоджень;
- штовхання, удари, брутальне хватання;
- використання зброї, кидання в партнера предметів;
- вбивство, спроба вбивства.

Психологічне насильство:

- використання брудних слів чи крику, що принижують жінку;
- образа віросповідання, національної, расової та класової приналежності або походження;
- знуцання з домашніх тварин або їх знищення на очах жінки з метою завдати їй болю;
- обмеження свободи дій та переслідування жінки через ревності;
- покарання чоловіком дітей при образі на жінку;
- погрози самогубства чи нанесення собі фізичної шкоди.

Сексуальне насильство:

- примус до сексуальних зносин з чоловіком та іншими людьми проти її волі;
- примус до садистських статевих зносин;
- згвалтування.

Економічне насильство:

- порушення прав, інтересів члена сім'ї, пов'язане з позбавленням та обмеженням його майнових прав;
- вилучення або обмеження коштів на утримання сім'ї чи на особисті потреби;
- ненадання аліментів;
- демонстрація того, що хатня робота не має економічної вартості;
- обмеження можливості користуватися власним та загальним майном.

До кого звернутися по допомогу, щоб зупинити насильство?

Правова допомога

Ви можете зателефонувати до міліції, спробуйте говорити чітко – Вам потрібна допомога та захист, розкажіть про те, що відбувається. Представники міліції повинні вийти до Вас, припинити насильство, а за наявності ознак злочину – затримати кривдника. Ви можете повідомити про скоєне над Вами насильство через лікаря швидкої допомоги чи травмпункту. Якщо Вам була нанесена травма іншою людиною, ця інформація обов'язково передається до відділу міліції.

Соціально – психологічна допомога

В ситуації насильства, коли залишатися вдома небезпечно, варто скористатися послугами притулку для жінок, які зазнали насильства в сім'ї. Жертва домашнього насильства перебуває у стресовому стані. Для подолання його вона потребує допомоги професійного психолога. Професійну консультацію можна одержати:

- у відділах у справах сім'ї та молоді;
- в районних (міських) центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- в жіночих громадських організаціях;
- в приватних психологічних центрах;
- в жіночих кризових центрах та притулках для жінок;
- скориставшись “телефоном довіри”.

Дуже важливим для постраждалих від насильства є участь у групі взаємодопомоги. Відвідуючи психолога та групи взаємодопомоги, постраждала людина почне заново відбудовувати свої контакти з іншими людьми, стане спроможною відродити свою незалежність, повернути собі почуття власної гідності.

Як ви самі можете зупинити насильство

Жодні дії не будуть успішними, доки жінка не скаже чоловікові, що вона рішуче й остаточно зважилась покласти край ситуації насильства. Жінка не повинна приймати ті прояви агресії й насильства, які розвиваються в їхньому шлюбі. Чим глибше вкорінюються прояви домашнього насильства, тим більше руйнують вони подружнє життя.

Шляхи безпеки:

- подумайте про свої дії у випадку, якщо акт насильства повториться знову;
- розкажіть про насильство тим, кому Ви довіряєте;
- знайдіть таке місце, куди Ви змогли б піти у випадку небезпеки.

План безпеки:

- домовтесь з сусідами, щоб вони викликали міліцію, якщо почують шум та крики з Вашої квартири;
- у безпечному та доступному для Вас місці заховайте запасні ключі від будинку, необхідну суму грошей, паспорт, документи на дітей, книжку з номерами телефонів, деякий одяг, ліки та цінні речі;
- постарайтеся усунути всі можливості, які б допомогли кривднику знайти Вас;
- якщо ситуація критична, то залишайте будинок негайно, навіть якщо Вам не вдалося взяти необхідні речі.

Пам'ятайте:

Насильство не повинно траплятися ні з ким. Та якщо є насильство, то й допомога.

Можливо, Ви терпите таку кривду вже деякий час, або відчули її тільки один раз, або живете поряд з людиною, яка страждає прямо зараз.

Тоді звертайтеся до:

- відділів у справах сім'ї та молоді;
- центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- жіночих громадських організацій;
- приватних психологічних центрів;
- жіночих кризових центрів та притулків для жінок;
- “телефону довіри”.

Любов – найкращий засіб виховання. Чи припустиме покарання у вихованні дітей?

Щоб дитина стала Людиною, батьки повинні стати опорою та гарантом її гармонійного особистого становлення. Перед батьками постають питання: “Як виховувати?”, “Як привчити дитину до дисциплінованості?”, “Чи треба карати дитину за провину?” На жаль, іноді батьки забувають, або не усвідомлюють межі між дисципліною та тим, що зветься “домашнім насильством”.

Домашнє насильство – це система поведінки, а не окремий випадок!

Отже, перш ніж карати дитину “за щось”, “для чогось”, зрозумійте: не можна примусити дитину щось зрозуміти – треба підвести її до розуміння того, як слід робити. Правильно виховати можна лише підвищенням рівня конкретної особистості, розвитком почуття її гідності, особливості, поваги до себе як Людини. Сім'я має бути простором без насилля. Насилля породжує насилля. Покарання призводить до покарання, тому:

- якщо є сумнів, карати чи не карати – **НЕ карати**;
- неприпустимо навіть шльопати дітей молодше 3-х років, адже це загрожує деформації особистості, пригнобленню активності, формуванню неврозу, страху;
- неприпустимо карати та навіть погрожувати зняряддям покарання, завдавати болю і страху будь-яким іншим насильницьким діям (крутити вуха, скубити) – це прояви садизму;
- неприпустимо систематично погрожувати покаранням у будь-якій формі, навіть натяком, рухом або поглядом;
- неприпустимо приниження гідності – дитина втрачає віру в себе, своє власне “Я”;
- неприпустимо дорікати дітям тільки за те, що Ви не в настрої, засмучені, роздратовані з якимось причин, хворі, і Ваша власна нерівноваженість поза контролем.

Шановні батьки!

Невідомо, як складеться подальша доля Ваших дітей, але будьте певні, якщо зі свого дитинства вони перенесуть у доросле життя Вашу батьківську любов, то Ви навряд чи почнете від майбутніх онуків нарікання на адресу їхніх батьків.

Недоліки треба не викоринювати, а корегувати, перетворювати їх у достоїнства. Дитина має право на особисті почуття, друзів, думки, секрети. Забезпечити їжею, одягом, навчити доглядати за собою, піклуватися про неї у разі хвороби – обов'язок дорослих. Які люди, громадяни виростуть завтра з тих, кого сьогодні б'ють рідні батьки?

Необхідно розірвати це коло жорстокості та насилля, припинити ображати дітей – краще за них немає в цілому світі.

Щоб діти не тікали з дому, не шукали способу помститися, вкоротити собі віку, – любіть їх.

Любов – найкращий засіб виховання!

Держава здійснює захист дитини від:

- усіх форм фізичного і психологічного насильства, образи, недбалого й жорстокого поводження з нею, експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, у тому числі з боку батьків або осіб, які їх замінюють;

- втягнення у злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів та психотропних речовин;
- залучення до екстремістських, релігійних, психокультурних угруповань і течій, використання її для створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, примушування до проституції, жебрацтва, бродяжництва, втягнення до азартних ігор тощо.

Законом встановлений порядок надання дитині та особам, які піклуються про неї, допомоги в питаннях запобігання та виявлення випадків жорстокого поводження з дитиною. Дитина має право особисто звернутися за допомогою у разі порушення її прав і свобод, жорстокого поводження, насильства і знущання над нею в сім'ї та за її межами.

Здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї в межах наданих їм повноважень покладеться на:

1. Відділи (управління) у справах сім'ї та молоді;
2. Служби дільничних інспекторів та кримінальну міліцію у справах неповнолітніх органів внутрішніх справ;
3. Органи опіки і піклування;
4. Спеціалізовані установи для жертв насильства в сім'ї:
 - кризові центри для жертв насильства в сім'ї та членів сім'ї стосовно яких існує реальна загроза вчинення насильства;
 - центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї.

Юридичні аспекти вчинення насильства в сім'ї та правові наслідки, можливі після вчинення насильства

Кримінально-правовий аспект

В якості першого з аспектів прояву домашнього насилля слід відзначити **фізичне** та **психічне** насильство, тобто будь-які дії, якими особі (будь-якому члену сім'ї) наноситься шкода життю та здоров'ю, а також її психічному чи психологічному стану. Кримінально-правовий закон стоїть на охороні особистих прав людини і, зокрема, передбачає наступні склади злочинів, за якими наступає кримінальна відповідальність за вчинення насильства в сім'ї.

Першу, загальну групу злочинів, складають **злочини, якими позбавляється людина життя** (ст.ст. 115-120 Кримінального Кодексу України). У випадку їх скоєння при вчиненні домашнього насильства настання кримінальної відповідальності неминуче.

Другу групу злочинів складають **злочини проти здоров'я особи**. Сюди відносяться нанесення тяжких тілесних ушкоджень чи тілесних ушкоджень середньої тяжкості, за вчинення яких передбачається позбавлення волі чи виправні роботи.

Окремо варто відзначити про особливості **нанесення тілесних ушкоджень легкої тяжкості** (ст. 125 КК України), які найчастіше спричиняються при вчиненні домашнього насилля. Характерною ознакою цього злочину є те, що в результаті його скоєння для потерпілої особи не настає тривалий розлад здоров'я або втрачається працездатність менш ніж на одну третину.

На практиці **розлад здоров'я вважається тривалим, якщо потерпіла особа перебуває на лікуванні більш ніж 6 днів**. Тобто можна говорити про те, що **тілесні ушкодження легкої важкості будуть в тому випадку, якщо потерпіла від домашнього насильства особа перебувала на лікуванні не більш ніж шість днів**. Перевищення цього терміну дає підстави кваліфікувати дії насильника, як нанесення тілесних ушкоджень середньої тяжкості. Другим критерієм визначення ступеню тяжкості є критерій втрати працездатності. Він визначається **безвідплатною судово-медичною експертизою, яка обов'язково повинна бути проведена на підставі направлення органів міліції при вчиненні особою діяння, яке носить характер злочину**.

Особливо поширеним при вчиненні домашнього насилля є діяння, що носять **характер побоїв та мордування** (ст.126 КК України). Побоями вважатимуться наступні дії: однократне завдання однією особою іншій одного удару чи ряду ударів, в результаті яких потерпілій особі завдається фізичний біль, але при цьому не спричиняються тілесні ушкодження. При цьому знаряддя нанесення побоїв (руками, ногами, головою, палицею, іншим предметом) для складу злочину значення немає. Наслідками таких дій можуть бути синці, подрапини, садна, ін.

Зазначений склад злочину передбачає **не лише нанесення удару чи побоїв (ряду ударів), але й вчинення інших насильницьких дій, які носитимуть характер мордування**. Ними можуть бути, наприклад, **скручування окремих частин тіла, дія на тіло сторонніми предметами, термічний вплив на тіло (обмороження чи обпікання), щипання, уколи, насильницьке обмеження чи позбавлення їжі (ї навпаки, насильницьке голодування), тепла, інше**. Як правило, дії, що носять характер мордування, носять тривалий характер, тобто насильником вчиняються не одночасно, а на протязі певного тривалого проміжку часу, більшого, ніж вчинення побоїв чи завдання удару.

Як і при вчиненні побоїв, діяння кваліфікуватиметься як мордування, якщо потерпілій особі не були нанесені тілесні ушкодження. В випадку їх нанесення діяння кваліфікуватиметься у відповідності зі ступенем їх тяжкості та ступенем втрати працездатності потерпілою особою.

Ще одним злочином, який часто вчиняється при вчиненні домашнього насилля є **вчинення катування** (ст.127 КК України). Катуванням вважається **умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій з метою спонукати потерпілого або іншу особу вчинити дії, що суперечать її волі**.

Кримінальним законом охороняється не лише фізичне здоров'я особи, але й **морально-психічне**. Зокрема за вчинення домашнього насилля може наступити кримінальна відповідальність за **ст. 120 КК України “Доведення до самогубства”**.

Цей злочин передбачає доведення особи до самогубства чи до замаху на самогубство шляхом **вчинення винною особою жорстокого поводження з потерпілим, шантажу, примусу до протиправних дій, чи систематичного приниження людської гідності**. Як правило, доволі часто **доведення до самогубства відбувається шляхом вчинення так званого психічного насилля**. Психічне насилля в даному випадку може проявлятися **у вигляді систематичних образ потерпілого, систематичному приниженні честі та гідності як потерпілого так і близьких йому людей, постійних погрозах незалежно від їх причин та змісту (наприклад, погроза позбавлення їжі, матеріального утримання, позбавлення житла, інше), шантажі (залякування певними діями чи фактами за вчинення чи не вчинення потерпілим певних дій), інше**. При цьому, склад злочину буде не лише при вчиненні психічного насилля, але й економічного (самогубство через позбавлення одним членом сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право).

Ознаками цього злочину є його **вчинення щодо особи, яка перебувала у матеріальній чи іншій залежності від винної особи** (наприклад, дитина по відношенню до батьків чи один з подружжя по відношенню до іншого). В окрему частину закон виділяє **доведення до самогубства неповнолітнього**, і за вчинення подібної дії визначається найсуворіша санкція.

Для наявності складу злочину настання самогубства потерпілого не потребується. Злочин буде скоєним і у випадку, якщо потерпілий вчинить замах на самогубство, незалежно від того, чи настала його смерть чи не настала.

Одним із злочинів при вчиненні домашнього насилля, може бути **розбещення неповнолітніх** (ст.156 КК), тобто вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадця-

тирічного віку. Такі дії можуть підпадати під характер психічного насилля. Кваліфікуючою ознакою цього складу злочину є його скоєння щодо малолітньої особи батьком, матір'ю або особою, що їх замінює. Подібні дії носять характер сексуального насильства, тобто протиправного посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї.

Адміністративно-правовий аспект

Так, дії що носять характер насильства в сім'ї можуть підпадати під кваліфікацію **ст. 173 Кодексу про адміністративні правопорушення “дрібне хуліганство”**. Зазначене правопорушення може мати місце, якщо вчинення насильства в сім'ї буде супроводжуватися нецензурною лайкою у громадських місцях, образливих діях іншого характеру, внаслідок яких порушується громадський спокій. Типовим прикладом вказаного правопорушення може бути **вчинення сімейної сварки з використанням лайливих слів одним з подружжя по відношенню до іншого у квартирі, будинку чи іншому місці, якщо воно відбувалося в присутності сторонніх людей і порушувало громадський спокій**.

При цьому, не повинно відбуватися вчинення психічного, фізичного чи іншого насилля, так як ці дії підпадатимуть під кваліфікацію ст. 173.2 КПАП України **“вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису”**. Кваліфікація зазначеного правопорушення передбачає вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений. При цьому, кваліфікація за цією статтею буде тільки тоді, коли дії насильника не носять характеру злочину, на які вказувалося при розгляді кримінально-правового аспекту насильницьких дій в сім'ї. За умови таких випадків виникають підстави для притягнення особи не до адміністративної, а до кримінальної відповідальності.

Ще одним складом правопорушення, за яким може наступати відповідальність, є ст. 184. КПАП України **“невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей”**. Це правопорушення передбачає ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей. **Суть вказаного правопорушення полягає у невиконанні батьківських обов'язків при реальній можливості батьків їх виконати, і, як правило, витікають із вчинення насильницьких дій у сім'ї**. Безпосередніми проявами можуть бути:

- нездійснення нагляду за діями та поведінкою дітей;
- ненадання матеріального утримання;
- ухилення від надання повної загальної середньої освіти та надання домашнього виховання;
- подання батьками прикладів, що негативно відображаються на вихованні дітей;
- відмова батьків від реєстрації дитини в органах РАГС;
- відмова від піклування про здоров'я дитини, її фізичного, духовного та морального розвитку;
- виявлення неповаги до дитини;
- протиправна експлуатація дитини, ін.

Загалом обов'язки батьків щодо виховання дітей конкретно передбачені у ст. 150 Сімейного Кодексу України.

Цивільно-правовий аспект

Окрім кримінально-правових норм, на захист осіб від домашнього насилля спрямовані цивільно-правові норми. Але, на відміну від кримінально-правових, вони в більшій мірі спрямовані на відновлення майнових та особистих немайнових прав потерпілої особи.

Першим з цивільно-правових засобів, який може бути застосованим при вчиненні насилля в сім'ї є **зобов'язання з відшкодування причиненої шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю**. Стаття 1195 Цивільного Кодексу України передбачає, що фізична особа, яка завдала шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я іншій фізичній особі, зобов'язана відшкодувати потерпілому заробіток (дохід), втрачений ним внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності, а також відшкодувати додаткові витрати, викликані необхідністю посиленого харчування, санаторно-курортного лікування, придбання ліків, протезування, стороннього догляду, тощо.

Це означає, що особа, яка вчинила насилля в сім'ї і цим завдала шкоду здоров'ю іншого члена сім'ї, зобов'язана її відшкодувати. При цьому **ступінь родинних чи сімейних зв'язків ролі не грає (чоловік зобов'язаний відшкодувати шкоду дружині і навпаки, чи дитині, ін.)**.

Відшкодуванню підлягає:

- **Реальна шкода**, тобто всі ті витрати, які понесла потерпіла особа для відновлення пошкодженого чи порушеного здоров'я. У їх вартість входить вартість лікарських засобів, вартість послуг лікарів, оглядальників, витрати на посилене харчування, санаторно-курортне чи інше лікування, виготовлення протезів, додаткових засобів, які необхідні для нормальної життєдіяльності;
- **Упущена вигода**, тобто всі ті доходи, які особа повинна була отримати, але не отримала через спричинення шкоди її здоров'ю. До упущеної вигоди можуть бути віднесені: не отримана заробітна плата, не отриманий прибуток, якщо особа, здоров'ю якої причинили шкоду, здійснювала підприємницьку діяльність.

У випадку спричинення каліцтва, внаслідок чого потерпіла від насилля особа повністю втратила працездатність, насильник, винний у настанні цих наслідків, може бути зобов'язаний по життєво надавати матеріальне утримання потерпілій особі.

Окрім відшкодування матеріальної шкоди, за вчинення насильства в сім'ї **винна особа може бути зобов'язана відшкодувати потерпілій особі моральну шкоду**. У відповідності з ч.1 ст.23 ЦК України моральна шкода може полягати:

- у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншими ушкодженнями здоров'я;
- у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів сім'ї чи близьких родичів;
- у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна;
- у приниженні честі, гідності, а також ділової репутації.

Розмір грошового відшкодування моральної шкоди визначається судом **залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних та душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди**. Проте, в будь-якому випадку розмір компенсації за причинення моральної шкоди не може бути **меншим ніж три неоподатковуваних мінімуми доходів громадян**.

Одержувачем відшкодування за причинення як матеріальної, так і моральної шкоди, може виступати будь-який з членів сім'ї, якому ця шкода була причинена. Стосовно малолітніх осіб (осіб, які не досягли 14 років) за виключенням вчинення дрібних побутових угод, розпорядником отриманих коштів може бути лише повнолітня дієздатна особа (наприклад, будь-хто з батьків чи особа, яка призначена опікуном малолітнього). Особи у віці від 14 до 18 років в більшості випадків можуть самостійно розпоряджатися вказаними коштами.

Аліментні зобов'язання

Одним з цивільно-правових засобів захисту членів сім'ї, що перебували у шлюбі, та дітей є **аліментні зобов'язання**. Причому Сімейний кодекс України передбачає сплату аліментів як на користь дитини, так і на користь одного з подружжя.

Так, право одного з подружжя на утримання після розірвання шлюбу у відповідності з ст. 76 Сімейного кодексу України виникає, зокрема, тоді, якщо ця особа стала інвалідом і її інвалідність була результатом протиправної поведінки щодо неї колишнього чоловіка, колишньої дружини під час шлюбу (наприклад, внаслідок вчинення насилля в сім'ї). Таке ж право виникає у одного з подружжя, якщо у зв'язку з вихованням дитини, веденням домашнього господарства, піклуванням про членів сім'ї, хворобою або іншими обставинами, що мають істотне значення, один із подружжя не мав можливості одержати освіту, працювати, зайняти відповідну посаду, він має право на утримання у зв'язку з розірванням шлюбу і тоді, якщо є працездатним, за умови, що потребує матеріальної допомоги і що колишній чоловік (колишня дружина), може надавати матеріальну допомогу. Таке право триває на протязі трьох років з дня розірвання шлюбу. Зокрема таке право може виникати при розірванні шлюбу через причину вчинення другим з подружжя насилля в сім'ї.

Аліментні обов'язки батьків стосовно дітей виникають як на загальних підставах (розірвання шлюбу), так і при позбавленні батьків батьківських прав. Зокрема, у Сімейному кодексі України передбачається, що якщо батьки не беруть участі в утриманні дитини, влаштованої до державного або комунального закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу, аліменти на дитину можуть бути стягнуті на загальних підставах.

Механізми та способи захисту порушених прав осіб, що потерпіли від насильства та засоби впливу на насильників

Застосування органами міліції спеціальних заходів до особи, яка вчинила насилля в сім'ї

Для цього потерпілій особі необхідно звернутися у територіальний районний відділ внутрішніх справ (РВВС, УМВС, опорні та територіальні пункти, відділення органів МВС). Якщо такої можливості немає, можна звертатися безпосередньо до дільничного інспектора міліції, у межах територіального обслуговування якого Ви знаходитесь, або оперуповноваженого кримінальної міліції у справах неповнолітніх. Ці посадові особи відповідно до Закону України “Про попередження насилля в сім'ї” та наказу Міністерства у справах сім'ї, дітей та молоді “Про затвердження Інструкції щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї та молоді, служб у справах неповнолітніх, центрів соціальних служб для молоді та органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї” від 09.03.2004 р. №3/235 зобов'язані прийняти відповідні заходи і повідомити Вас про їх результати.

Якщо працівниками міліції буде відмовлено у клопотанні потерпілого, з метою оскарження їхніх дій та притягнення винних до відповідальності, особа може звернутися до: вищестоящих посадових осіб міліції (начальника чи заступника РВВС), органів прокуратури чи суду.

Спеціальними заходами є:

А) Якщо факт насилля був вчинений вперше, і не носить характеру кримінального злочину, орган внутрішніх справ на підставі заяви потерпілого повинен винести офіційне попередження насильнику про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї. Цим актом насильник зобов'язується припинити протиправні дії, і попереджається про застосування більш жорстоких заходів при їх повторенні.

В цьому випадку особа, яка вчинила насильство, повинна бути поставлена на профілактичний облік в міліції, що має наслідком систематичну перевірку її діяльності та поведінки дільничним

інспектором міліції. Крім цього, у відповідності з ст. 173.2 КпАП на насильника накладається штраф у розмірі від 61 до 183 грн. (з його особистих коштів), або застосовуються виправні роботи терміном до 1 місяця. При повторному порушенні штраф збільшується від 183 до 430 грн., або до насильника застосовується адміністративний арешт до 15 діб.

Якщо насилля носить характер злочину, жертва насилля має право вимагати порушення кримінальної справи.

Б) У випадку вчинення особою, яка отримала офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, стосовно Вас нового факту насилля, що не містить ознак злочину, органи внутрішніх справ зобов'язані винести захисний припис, який погоджується з прокурором. Винесення захисного припису забороняє насильнику:

- отримувати інформацію про місце перебування жертви;
- розшукувати жертву, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, що невідоме насильнику;
- відвідувати жертву, якщо вона тимчасово перебуває не за місцем спільного проживання членів сім'ї;
- вести з потерпілим телефонні переговори.

Якщо насилля в сім'ї носить характер злочину, жертва може звернутися до органів внутрішніх справ чи прокуратури з заявою про притягнення насильника до кримінальної відповідальності.

При вчиненні фізичного насилля (зґвалтування, побоїв, мордування, нанесення тяжких тілесних ушкоджень чи ушкоджень середньої важкості, ін.) для порушення кримінальної справи необхідно:

- Звернутися із заявою до будь-якого з органів внутрішніх справ (прокуратури, СБУ, податкової внутрішніх справ, інших правоохоронних органів);
- Пройти медичний огляд (обстеження), в ході якого виявляються ступінь та характер нанесених ушкоджень.

Результати обстеження є підставою для порушення кримінальної справи. При цьому для безоплатного проходження медобстеження потерпілій особі слід вимагати від працівників органів внутрішніх справ, які прийняли заяву про скоєння злочину, направлення на проходження медогляду. Працівники міліції зобов'язані його видати, причому за умови наявності направлення, обстеження проводиться безоплатно. Кримінальна справа також може бути порушена при вчиненні:

- **сексуального насилля** (Ст. 152 КК України “Зґвалтування”, ст. 153 КК “Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним шляхом”, ст.154 “Примушення вступу в статевий зв'язок”);
- **психологічного насилля** (ст.120 КК “Доведення до самогубства”, ст.182 КК “Порушення недоторканності приватного життя”);
- **економічного насилля** (ст.166 КК “Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною, чи особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування”).

При вчиненні стосовно потерпілої особи насилля в сім'ї, незалежно від того, чи були застосовані до насильника вищевказані заходи, особа має право в цивільно-правовому порядку вимагати від насильника відшкодування матеріальної та моральної шкоди. За бажанням цієї особи також є можливим ініціювання розірвання шлюбу та поділу майна.

При відшкодуванні **матеріальної шкоди** жертва сімейного насилля може вимагати:

- відшкодування вартості послуг лікарів, психологів;
- вартості лікарських засобів;
- санаторно-курортного лікування (якщо таке є необхідним);
- витрат, пов'язаних з посиленим чи дієтичним харчуванням;
- вартість проїзду, витраченого при лікуванні;

- інших витрат, які були здійснені для відновлення Вашого здоров'я та психічного стану, і порушення яких відбулося шляхом вчинення відносно Вас насилля в сім'ї.

Моральна шкода фіксованих цінкових показників не має. Моральна шкода у відповідності з Цивільним кодексом України може полягати:

- у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;
- у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, члені її сім'ї чи близьких родичів;
- у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна;
- у приниженні честі, гідності, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи.

Загалом, розмір грошової компенсації за нанесену моральну шкоду залежить від сили, терміну та тяжкості моральних (душевних) переживань та страждань, які були зумовлені протиправною поведінкою насильника. В більшості випадків, розмір грошової компенсації залежить від сили та значимості представлених особою суду доказів, що підтверджують її душевні страждання у зв'язку з вчиненням стосовно неї насилля в сім'ї.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Яку саме роботу слід шукати

Першим кроком у здійсненні успішного пошуку роботи є прийняття рішення щодо того, яка саме посада Вам потрібна, і висновок про те, наскільки Ваша кваліфікація їй відповідає.

Існує декілька поширених підходів до пошуку роботи. Всі вони мають багато спільного, а різниця між ними полягає лише у вихідних позиціях, що обираються кожним шукачем роботи:

Власні бажання

Якщо Ви керуєтесь власним бажанням у виборі потрібної роботи, то послідовність пошуку повинна бути такою:

- Ким саме я хочу бути?
- Які знання, вміння та навички необхідні для цього?
- Які з них я маю?
- Чи є попит на цю професію (спеціальність) на ринку праці?
- Як набути бажану спеціальність?
- Де і як працевлаштуватися за нею?

Потреби ринку праці

Врахування потреб ринку праці – важливий критерій у виборі роботи.

Визначтесь:

- Які професії (спеціальності) мають попит на ринку праці?
- Які знання, вміння та навички необхідно мати для виконання тієї роботи, що я обираю?
- Які з них я маю?
- Де і як працевлаштуватися за набутою професією (спеціальністю)?

Особисті навички та вміння

Вибір підходящої роботи повинен спиратись на особистий досвід практичної роботи, професійні навички та вміння. Послідовність пошуку роботи передбачає такі основні наміри:

- Які вміння та професійні навички я маю?
- Для виконання яких робіт вони потрібні?
- Яку з них я бажав би виконувати?
- Де і як працевлаштуватись за нею?

Куди звертатись при необхідності працевлаштування

Конституція України (стаття 43) надає рівні права кожному громадянину на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працюю, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується.

Починаючи шукати роботу, Вам необхідно пам'ятати, що рекламні об'яви – не єдині списки вакансій. Для того, щоб знайти роботу, яка Вам підходить, потрібен час, терпіння, а також корисна інформація про можливі джерела вакансій.

Інформацію про вільні робочі місця можуть надати:

- центри зайнятості;
- особисті контакти: друзі, родичі, знайомі;
- засоби масової інформації (преса, радіо, телебачення);
- Інтернет;
- кадрові агентства;
- масові інформаційні заходи (ярмарки вакансій, аукциони спеціалістів, дні відкритих дверей тощо);
- довідники місцевих компаній, щорічний телефонний довідник “Золоті сторінки України”;
- оголошення в громадських місцях.

Державна служба зайнятості. Якщо Ви звернетесь до державної служби зайнятості, матимете вільний доступ до інформації про ринок праці, професії, професійні навчальні заклади, підприємства, вільні робочі місця та вакансії тощо, а це саме огляд стану ринку праці, описів професій, відеофільмів про професії, довідників навчальних закладів, паспортів підприємств, буклетів і листівок.

Тут Ви отримаєте безкоштовно інформаційні послуги щодо вибору професії з врахуванням потреб регіонального ринку праці, для Вас будуть проведені профорієнтаційні консультації із застосуванням тестових методик.

Чітке уявлення про себе та свої можливості дасть Вам змогу уникнути багатьох помилок, що можуть виникнути під час вибору напрямку трудової діяльності, конкретної професії та планування професійної кар'єри. Кожна професія, якщо тільки до неї підходити з любов'ю і знанням справи, таїть в собі невичерпані можливості до творчості. Центр зайнятості – один із можливих шансів отримати місце роботи. Відповідно до законів України “Про зайнятість населення” та “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” державна служба зайнятості надає соціальні послуги та матеріальне забезпечення незайнятим громадянам, які до неї звертаються з питань працевлаштування, в тому числі молоді.

Ви правильно зробите, якщо звернетесь за допомогою до центру зайнятості за місцем проживання, маючи при собі паспорт, трудову книжку, в окремих випадках – військовий квиток, документ про освіту. Випускники вузів – довідку про самостійне працевлаштування, а у випадку відмови в прийнятті на роботу, з місця призначення – направлення на роботу і завірену печаткою замовника довідку про відмову в працевлаштуванні.

До Ваших послуг – досвідчені спеціалісти з працевлаштування, професійної орієнтації, психологи, які допоможуть зорієнтуватися у ситуації на ринку праці, запропонують підходящу роботу або перекваліфікацію.

Про умови і порядок реєстрації у державній службі зайнятості Вас проінформують спеціалісти центру зайнятості за місцем Вашого проживання.

Неповнолітні, які досягли 15 років і звернулися до державної служби зайнятості за сприянням у працевлаштуванні, можуть, як виняток, бути зареєстровані як такі, що шукають роботу, за згодою одного з батьків або осіб, що їх замінюють. За відсутності у них паспорта вони подають свідоцтво про народження та довідку з житлово – експлуатаційної контори або органів місцевого самоврядування із зазначенням місця проживання.

Випускникам загальноосвітніх шкіл, які вперше шукають роботу і не мають професії, у разі їх звернення до державної служби зайнятості, у першу чергу буде запропоновано пройти професійну підготовку за такими професіями (спеціальностями), які користуються попитом на ринку праці. Але професії (спеціальності), які користуються попитом на ринку праці, для кожного регіону різні. Кожне відвідування до центру необхідно розпочинати з сектора самостійного пошуку вакансій та профінформаційного сектора. Центри зайнятості також забезпечують відомостями про вакансії в інших регіонах України.

Пам'ятайте, що центри зайнятості надають різноманітні послуги, які сприяють Вашому працевлаштуванню!

По знайомству

Вам необхідно систематизувати перелік особистих контактів з друзями, родичами, колишніми співробітниками, які можуть інформувати Вас про наявність вакансій. Завчасно сплануйте, про що і як Ви будете просити, чітко сформулюйте своє прохання, щоб співрозмовник зрозумів, яку саме роботу Ви шукаєте, якими навичками та досвідом Ви володієте.

Цей варіант обмежує величиною кола знайомих. Крім очевидних переваг він має недоліки: невелику заробітну плату та відсутність можливості кар'єрного росту – до протезу упереджене ставлення. Проте, якщо Ви шукаєте роботу, обов'язково використовуйте цей метод.

Переглядайте газети

Газети можуть містити інформацію про відкриті вакансії. Це дасть Вам змогу зробити пробні телефонні дзвінки, надіслати листи тощо. Особливу увагу приділяйте публікаціям про:

- нові підприємства, які відкриваються у місцевості, де Ви мешкаєте;
- підприємства, які нещодавно уклали нові контакти і мають потребу в додатковому штаті працівників;
- підприємства, які можуть розширюватися та відкривати філії.

Ретельно читайте публікації про:

- нові підприємства, які відкриваються;
- підприємства, які переїжджають у Вашу місцевість;
- підписання підприємствами контрактів, які зумовлюють збільшення штату робітників;
- розширення підприємств, відкриття дочірніх підприємств або філіалів.

Інтернет

Інтернет – це глобальна система комп'ютерних мереж, яка об'єднує у всьому світі окремих людей, університети, бізнесові організації тощо. Вже той факт, що Ви знаєте, як працювати в мережі Інтернет, може сам по собі істотно підвищувати Ваші шанси при влаштуванні на роботу.

Кадрові і рекрутингові агентства

Кадрові агентства беруть оплату з шукачів роботи (причому, якщо агентство бере відсоток з першої заробітної плати – це означає, що воно також зацікавлено у вашому працевлаштуванні). Перевага цих агентів у тому, що в них набагато більше вакансій, і відсотків влаштованих через кадрові агентства в десятки разів більше, ніж через рекрутингові.

У рекрутингових агентствах за послуги сплачує фірма – замовник, проте недоліком таких агентств є менший відсоток влаштованих працівників, за рахунок значно меншого числа замовлень.

Щоб досягти найкращих результатів, спробуйте зареєструватись у декількох агентствах.

Але пам'ятайте, що агентства не дають гарантій щодо термінів пошуку роботи та працевлаштування взагалі!

Пам'ятайте ! Робота існує для тих, хто її активно шукає!

Хто має право на допомогу по безробіттю?

Право на отримання допомоги по безробіттю мають громадяни, які в установленому порядку отримали статус безробітного. Безробітними визнаються громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку, або інших передбачених законом доходів і зареєстровані в державній службі зайнятості, як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи.

У разі неможливості знайти підходящу роботу, безробітному може бути запропоновано пройти професійну підготовку, перепідготовку або підвищення кваліфікації. У разі відсутності підходящої роботи, рішення про надання громадянам статусу безробітних приймається державною службою зайнятості за їх особистими заявами з восьмого дня після реєстрації в центрі зайнятості за місцем проживання як таких, що шукають роботу.

Які виплати отримує жінка, зареєстрована, як безробітна, у період відпустки по вагітності та пологах?

Жінкам, зареєстрованим у центрі зайнятості як безробітні менше 10 місяців, у період відпустки по вагітності та пологах сплачується допомога по безробіттю згідно з листком непрацездатності або медичною довідкою, завіреною у встановленому порядку.

Якщо вагітні жінки перебувають на обліку в центрі зайнятості 10 місяців і більше, їм видається довідка для подання в органи праці та соціального захисту населення на отримання допомоги по вагітності та пологах. Виплата допомоги по безробіттю цим жінкам припиняється за 70 днів до пологів (за 90 днів – жінкам, які постраждали від Чорнобильської катастрофи).

Картки персонального обліку на жінок, які перебувають у відпустці по вагітності та пологах, не закриваються. Після закінчення такої відпустки безробітні жінки зобов'язані з'явитись до служби зайнятості наступного дня після того, як мине 126 календарних днів відпустки і подати письмову заяву про необхідність догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. У цьому випадку жінка знімається з обліку.

Якщо ж безробітні жінки повторно з'явилися в службу зайнятості до досягнення дитиною трьох років і в день звернення не було запропоновано підходящої роботи, їм відновлюється статус безробітних. Тим, у кого не закінчився строк виплати допомоги по безробіттю, він продовжується з урахуванням попередніх виплат згідно з законодавством.

Що необхідно знати при звільненні з підприємства, установи чи організації

Працівники можуть бути вивільнені з підприємств, установ та організацій у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці, ліквідацією, реорганізацією, перепрофілюванням, скороченням чисельності або штату.

Про майбутнє звільнення Вас повинні повідомити письмовим наказом не пізніше як за два місяці, персонально, під розпис.

Не допускається звільнення з ініціативи власника або уповноваженого ним органу вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років (до шести років, що потребують домашнього догляду), одиноких матерів за наявності дитини віком до чотирнадцяти років або дитини-інваліда, крім випадків повної ліквідації підприємства. Звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, а також одиноких матерів за наявності у них дитини віком до 14 років або дитини-інваліда допускається, але з обов'язковим працевлаштуванням, яке здійснюється адміністрацією підприємства.

Поради жінкам – підприємцям

Практично будь-яка жінка може знайти себе в бізнесі залежно від інтересів та здібностей. Не в усіх була можливість отримати блискучу освіту, хоча вона інколи не важлива для бізнесу. Іноді дуже освічені жінки не можуть знайти себе в житті, а їхня освіта не дає ніякої віддачі. Але практично будь-яка жінка може реалізуватись у бізнесі, інколи не підозрюючи про свої приховані здібності. Щоб знайти свою справу, потрібно знати своє місце і визначити реальність ідей, на які Ви хочете зробити ставку.

Ось деякі рекомендації, які допоможуть Вам оцінити правильність зробленого вибору.

1. Насамперед вивчіть те, чим збираєтесь займатися або вже займаєтесь, – чи це консультатційна контора, чи хобі, перетворене на бізнес. У будь-якому випадку Ви повинні розбиратися в обраній справі як фахівець.
2. Визначте основну ідею свого бізнесу і перш за все переконайтеся, що ця ідея має під собою базу. Вивчіть ринок. Подумайте, хто може Вам допомогти.
3. Підготуйтеся до важкої, чорнової роботи – працювати так інтенсивно, як ще не працювали ніколи. А тому подбайте про здоров'я – воно Вам буде потрібно. Бажано зайнятися спортом, фізкультурою у вільний час.
4. Навчіться приймати відповідальні рішення. Треба бути готовою до прийняття рішень, від яких залежить подальша доля Вашого бізнесу.
5. Необхідно вміти складати реальний бізнес-план, в якому мають бути враховані всі розрахунки збитків і прибутку. Якщо Ви не знаєте, як це зробити, зверніться до професіоналів.
6. Найміть професіоналів у свій штат. Перш ніж Ви почнете справу, у Вас мають бути досвідчені юрист і бухгалтер. Постарайтеся при цьому не наймати фахівців з членами родини чи близьких родичів. Якщо Ви змішуєте свій бізнес з особистим життям, це, як правило, закінчується погано.
7. Починайте з малого. Роблячи перші кроки, не замовляйте собі кольорові візитки, не поспішайте купувати ксерокси і факси, поки не переконаєтесь, що справді не можете без них обходитися. Не дозволяйте купувати нічого зайвого.
8. Якщо Ви ведете свій бізнес вдома, то займайтеся ним у певні години: клієнти повинні знати Ваші робочі та вихідні дні.
9. Одягайтеся відповідним чином.
10. Якщо зіткнулися з конкуренцією, не лякайтеся, а з'ясуйте, наскільки цей конкурент популярний. Що Ви можете запропонувати такого, чого не в змозі запропонувати Ваш конкурент?
11. Намагайтеся розумно і зі смаком рекламувати Ваші послуги (товари). Спочатку реклама має бути дуже скромною. Постарайтеся переконати людей, що Ваш товар (послуги) слід купувати.
12. Навчіться розбиратися в грошах. Ніхто не може вимагати від Вас знань з фінансових питань, коли справа лише починається. Але Ви повинні розбиратися у банківських рахунках і страхуванні, розуміти сенс кредиту та переконувати банкірів, що Ви надійні й кредитоздатні.

Також потрібно з'ясувати для себе відповіді на такі питання:

- Чи відповідає бізнес (ідея) потребам ринку?
- Чи зможете Ви забезпечити виробництво товарів чи послуг, якщо попит на ринку перевищуватиме споживання?
- Чи будуть Ваші товари (послуги) конкурентноспроможними за якістю, асортиментом, ціною?

Далі проведіть аналіз ринку, керуючись такими питаннями:

- Чи знаєте Ви, хто буде Вашим замовником (споживачем)? Його потреби і запити?
- Чи знаєте, де він живе?
- Ви плануєте виготовляти товари чи надавати послуги?

- Чи будуть ціни на Ваші товари (послуги) конкурентноспроможні?
- Чи засте Ви, як порівняти свій бізнес з бізнесом конкуруючої фірми?

Наступна рекомендація. Старанно плануйте перші кроки в бізнесі.

- Чи вдало вибрано назву фірми?
- Яку структуру Ви обрали для свого бізнесу: фірма, товариство, корпорація? Зважте все.
- Чи добре Ви засвоїли свої права та обов'язки в бізнесі?
- Чи знаєте Ви закони, яких треба дотримуватися?
- Чи є у Вас адвокат, юрист, хто міг би проконсультувати Вас, допомогти з офіційними паперами?

Продумайте безпеку Вашого бізнесу. Чи врахували Ви можливі категорії ризику (пожежа, крадіжка, пограбування, рекет, нещасний випадок тощо) і захист від них?

Подумайте місцезнаходження Вашої фірми. Чи розташована Ваша фірма в зручному для споживача місці?

Чи зможете Ви модернізувати свій офіс?

Якщо ж Ви вирішили зайнятися торговельним бізнесом, або обрали вид торгівлі: оптова (роздрібна), чи знайшли Ви надійних постачальників?

Необхідно детально обміркувати питання, пов'язані з фінансовою стороною майбутньої справи. Не секрет, що чимало бізнесменів – початківців розоряються тому, що не вміють розрахувати стартовий капітал. Тут Вам знадобиться дати відповідь на три запитання:

- На яку суму Ви можете розраховувати? Знати це необхідно якомога точніше.
- Скільки часу буде потрібно на розвиток Вашого бізнесу?
- Скільки потрібно Вам грошей спочатку?

І, нарешті, наскільки Ви готові до майбутнього?

ВИ ІДЕТЕ ЗА КОРДОН

Ви їдете працювати за кордон

Перед тим, як прийняти остаточне рішення щодо роботи за кордоном:

1. Якщо ви користуєтесь послугами фірм – посередників, переконайтеся у місцевому Центрі зайнятості (якщо ця фірма регіональна) або Ліцензійній палаті Державного центру зайнятості (якщо фірма зареєстрована у Києві), що фірма, яка пропонує Вам роботу, має ліцензію на працевлаштування українських громадян за кордоном.
2. Поцікавтесь, чи є у фірми позитивний досвід працевлаштування українських громадян за кордоном.
3. Вимагайте оформлення спеціальної робочої візи – туристична та гостьова візи не дають права на роботу.
4. Підписання контракту є обов'язковою умовою працевлаштування.
5. Контракт повинен бути написаний зрозумілою Вам мовою (українською або російською) у 2 примірниках (для кожної із сторін).
6. У контракті повинна міститися найбільш повна інформація про умови роботи: термін дії контракту, тривалість робочого дня, вихідні дні, оплата праці, умови проживання, медичне страхування, повне ім'я та адреса роботодавця, умови розірвання контракту.
7. Уникайте використання в контракті фраз типу: “та інші види робіт”, “всі роботи на вимогу роботодавця”.

Ви їдете навчатися за кордон

Для того, щоб отримати **дозвіл на навчання за кордоном (студентська віза)**, Вам необхідно підготувати ряд документів. Як правило, до посольства обраної Вами країни подаються:

1. Свідоцтво про середню освіту (оригінал і переклад, завірений у нотаріуса та затверджений Міністерством юстиції та Міністерством закордонних справ України).
2. Документ про складання іспитів до ВНЗ України.
3. Довідка про те, що Ви не були засуджені.
4. Підтвердження того, що обраний навчальний заклад за кордоном зацікавився Вами.
5. Знання мови країни перебування є основною умовою для отримання дозволу на навчання. Часто навчальні заклади вимагають посвідчення про складання іспитів з мови.

Запам'ятайте, **туристична віза не дає права** на отримання статусу студента за кордоном!

Перед виїздом за кордон по системі AU Pair звірте запропоновані умови з існуючими правилами.

Більш докладну інформацію про можливість навчатися за кордоном Ви можете отримати у посольстві обраної Вами країни, а також у культурному центрі / товаристві посольства.

Ви плануєте вийти заміж за іноземця

Перед тим, як прийняти остаточне рішення щодо одруження:

1. Вам слід мати якомога більше інформації про свого майбутнього чоловіка: чи має він постійну роботу, чи був він одружений, скільки разів, чи розлучений він офіційно.
2. Запропонуйте нареченому зустрітися не на території його країни чи "нейтральній" стороні (це може поставити Вас у залежність), а в Україні.
3. Поцікавтеся шлюбними особливостями законодавства країни, в якій Ви плануєте жити, у тому числі – правами спільних дітей, Вашими правами при розлученні. Це можна зробити у посольстві та у юриста.
4. Порадьтеся з юристом щодо укладання шлюбного контракту.
5. Переконайтеся, що шлюб зареєстрований в Україні, буде дійсним за кордоном. При необхідності, свідоцтво про шлюб можна легалізувати (затвердити у нотаріуса, Міністерстві юстиції та Міністерстві закордонних справ України).
6. Запам'ятайте, фіктивний шлюб – злочин. Це може стати причиною Вашого ув'язнення або депортації (видворення з країни).
7. Виїжджаючи за кордон по гостьовій візі або по візі нареченої, пам'ятайте, ці візи не дають права на роботу.

Поради, які будуть корисними перед виїздом за кордон

1. Зробіть ксерокопію своїх документів. Один комплект копій залиште вдома, інші копії візьміть із собою і зберігайте їх серед особистих речей.
2. Залиште рідним і близьким копію закордонного паспорта, візи, контракту, нещодавно зроблену фотокартку, адресу і номери телефонів, де збираєтеся зупинитися, роботодавця, або знайомих за кордоном, а також посольства (консульства) України в країні перебування.
3. Вивчіть декілька найбільш поширених фраз мовою країни, куди Ви їдете.
4. Потурбуйтеся про, те щоб в Україні була людина, яка на підставі довіреності може представляти Ваші інтереси, чітко вкажіть в довіреності обсяг її повноважень.
5. Вирішіть, з ким залишаються Ваші діти. Якщо Ви залишаєте дітей не з батьком, потрібно оформити опікунство. Залиште батькові або піклувальнику всі документи дитини.

Коли Ви за кордоном:

1. Ніколи і нікому не віддавайте свого паспорта. Тримайте паспорт постійно при собі.
2. Після прибуття за кордон, зареєструйтеся в консульській установі України в цій державі.
3. Візьміть за правило постійно телефонувати рідним.

Пам'ятайте, навіть у чужій країні ви не одні!

1. Звертайтеся до українських посольств та консульств.
2. Ви можете отримати допомогу в церкві, монастирі, релігійних організаціях.
3. Зверніться до жіночих, правозахисних та благодійних організацій, до кризових центрів та притулків.

SOS! Зателефонуйте в Україну:

“Гаряча лінія” центру “Ласт рада – Україна” 8 800 500 22 50

+ 38 044 205 37 36

+ 38 044 205 36 94

Деякі іноземні організації, що надають допомогу постраждалим від торгівлі людьми, та консульські установи України:

Італія – Національна безкоштовна гаряча лінія: 800 290 290

8-10-3906 447 001 74

Німеччина – Caritas:

8-10- 49 201 885 3413

8-10- 4930 288 87 110

Польща – La Strada:

8-10 – 4822 6221985,

8-10 – 4822 621 39 79

Чехія – Caritas: 420296243344

Ізраїль: 8-10 – 9723 602 19 52

Іспанія: 8-10 – 3491 748 93 78

Греція: 8-10 – 3010 68 20 894

Македонія: 8 -10 – 3892 39 03 99

Росія: 8-10 – 7 095 22919 88,

8-10 – 7 095 229 94 72

8-812 312 10 48

Туреччина: 8-10-90312 440 53 00,

8-10 – 90212 662 25 41

ПРАВОВА ДОПОМОГА

Робота управління юстиції направлена на надання юридичних послуг населенню. Безкоштовна правова допомога надається у громадських приймальнях при міських / районних управліннях юстиції наступним категоріям громадян:

- малозабезпеченим;
- самотнім матерям;
- багатодітним сім'ям;
- пенсіонерам;
- інвалідам.

ВАШЕ ЗДОРОВ'Я

Наркоманія

Наркоманія – це хвороба, яка викликається систематичним вживанням наркотичних речовин і проявляється залежністю від них.

Що таке психоактивні речовини взагалі і наркотик – зокрема?

Психоактивними називають речовини, які впливають на стан, почуття і сприйняття. Діють вони по різному і, в залежності від властивостей, їх можна поділити на три групи.

Речовини, що пригнічують активність нервової системи (седативні):

Полегшують біль;

- Послаблюють тривогу, страх;
- Знімають напругу.

Речовини, які мають стимулюючу дію:

- Підвищують на деякий час фізичну та розумову активність; знімають почуття втоми.

Речовини, які викликають галюцинації (психоделічні):

- Спотворюють або посилюють чуттєві сприйняття;
- Змінюють звязки з реальністю.

Що таке залежність?

Психічна залежність – це сильний потяг до певної речовини, постійне поглиблення людини думками про неї, відчуття при цьому дуже сильної внутрішньої напруги, від якої можна звільнитися тільки в один спосіб – прийнявши чергову дозу (однак це тільки тимчасове полегшення і незабаром все повторюється знову).

Фізична залежність формується по мірі того, як організм поступово пристосовується до даної речовини і вона стає необхідною для підтримки більш-менш нормального функціонування органів і систем. В перерві між прийняттям виникає синдром відміни (абстенції), – в залежності від речовини – нудота, спазми, болі у м'язах (ломка); застрашливі галюцинації, затьмарення свідомості, тремтіння, судороги (біла гарячка).

За якими признаками можна встановити, що дитина почала вживати наркотики?

Оцінки Вашої дитини останнім часом пішли вниз, хоча раніше вона старанно вчилася? Ваші син чи донька починають проводити час з новими, іноді старшими за себе друзями, в той час як старі друзі взагалі перестають спілкуватися з ними? Ваша дитина перестала цікавитися тим, що відбувається у сім'ї?

Усі вищеназвані симптоми характерні для підлітка або молодшої людини, яка закохалася, має проблеми у школі або вищому навчальному закладі, чи проблеми з психологічним станом здоров'я. Але, нажаль, ці симптоми можуть свідчити і про вживання наркотиків...

Тож слід бути дуже обережним в інтерпретації цих симптомів.

Є кілька більш характерних ознак вживання наркотичних речовин, а саме:

- безпідставна відсутність Вашої дитини дома досить тривалий час;
- пропуск занять у школі або вищому навчальному закладі;
- різкі зміни у поведінці (необґрунтована агресивність, злобність, замкненість, зміна кола друзів, неохайність), що не були властивими раніше;
- зникнення цінних речей та грошей з дому, крадіжки;
- зникнення з дому або поява таких хімічних речовин, як: оцет, сода, перманганат калію, йод, ацетон та інші розчинники; флакони з невідомими рідинами;
- знаходження у вашої дитини шприців, голок, гумових джгутів, таблеток, целофанових пакетів, клею тощо;

- наявність у Вашої дитини слідів від ін'єкцій у будь-яких частинах тіла;
- коливання розміру зіниць (зіниці різко розширені або звужені до булавкової голки);
- зміна кольору шкіри (різко бліда, сірвата).

Інформація про те, що один з членів сім'ї вживає наркотики, як провило, стає несподіванкою для батьків.

Якщо Ви дізналися, що Ваша дитина таки вживає наркотики, пам'ятайте, що наркоманія це хвороба, яку потрібно лікувати. Вашій дитині буде потрібне усе Ваше розуміння, терпіння, вміння вислухати та просто батьківська любов...

Що треба робити?

1. Висловлювати підтримку.
2. Шукати допомоги у спеціалістів.
3. Виявити причину, яка спонукає Вашу дитину вживати наркотики.
4. Знайти спільну мову з Вашою дитиною.

Чого не треба робити?

1. Панікувати та жалкувати.
2. Давати гроші.
3. Виявляти агресію.
4. Морально засуджувати.

Якщо Ваших близьких торкнулася проблема наркоманії, якщо Вас не розуміють друзі та рідні, якщо Ви бажаєте більш детально дізнатися про шляхи звільнення від наркотичної залежності та зменшення шкоди від вживання наркотичних речовин, але не знаєте як, скористайтесь нашою порадою: **завітавши до центрів служб для сім'ї, дітей та молоді Ви зможете отримати підтримку та розуміння; анонімні та безкоштовні консультації психолога, соціального працівника, юриста та інших висококваліфікованих фахівців.**

Наркотики і законодавство.

Кримінальна відповідальність за злочини, пов'язані з наркотиками, регулюється статтями Кримінального кодексу України (ККУ):

Ст. 305: контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів... карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що були предметом контрабанди.

Ст. 307: незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання з метою збуту, а також незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

Ст.309: незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту караються обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк.

Ст.310: незаконний посів або вирощування снотворного маку і конопель караються штрафом до п'ятидесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років.

Ст. 311: незаконне введення будь-яким способом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в організм іншої особи проти її волі карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Ст. 315: схилення певної особи до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років.

Ст. 316: публічне або вчинене групою осіб незаконне вживання наркотичних засобів у місцях, що призначені для проведення навчальних, спортивних і культурних заходів, та в інших місцях масового перебування громадян карається обмеженням волі на строк до чотирьох років або позбавленням волі на строк до трьох років.

ВІЛ та СНІД

СНІД – синдром набутого імунodefіциту – остання стадія ВІЛ-інфекції:

Набутий – тому, що це стан, що виникає як наслідок зараження, а не передається у спадок генетичним шляхом.

Імунний – тому що вражає імунну (захисну) систему організму, яка бореться з хворобами.

Дефіцит – тому що імунна система перестає працювати належним способом: настає її “недостатність”.

Синдром – тому що у хворих виникає безліч різноманітних симптомів та хвороб.

ВІЛ – вірус імунodefіциту людини, який призводить до розвитку ВІЛ-інфекції та захворювання на СНІД.

ВІЛ-інфекція – захворювання викликане ВІЛ.

ВІЛ вражає та поступово вбиває спеціальні клітини крові – лімфоцити, які відповідають за захист людського організму від дії різноманітних мікробів та пухлин. Імунітет організму поступово знижується, що призводить до виникнення різноманітних хвороб, перш за все інфекційних. Смерть настає саме від цих хвороб.

Шляхи передачі ВІЛ

- статеві контакти з ВІЛ – інфікованою людиною;
- використання декількома людьми одних голок, шприців для ін'єкцій наркотиків сумісно з інфікованою особою;
- при переливанні донорської крові чи її продуктів, використанні в лікувальних закладах забруднених свіжою кров'ю голок, систем для переливання, ріжучих інструментів тощо.
- під час вагітності, при пологах та під час годування груддю від інфікованої матері дитині.

Протікання хвороби та її прояви.

1. зараження;
2. інкубаційний період: 3-6 тижнів – ознак хвороби нема, не діагностується;
3. гострий період ВІЛ – інфекції: підвищення температури тіла, збільшення лімфатичних вузлів, сип на тілі. Продовжується 2-4 тижні, проходить мимовільно, не діагностується;
4. період безсимптомної інфекції: продовжується від 3 до 5 років і більше, людина почуває себе здоровою, зовнішніх ознак хвороби нема, може заражати інших людей. Вірус вже діагностується;
5. період вторинних захворювань: імунна система вже слабо функціонує, організм практично не бореться з іншими інфекціями, тому легко виникають вторинні захворювання; підвищується температура тіла, знижується маса тіла більш 10%, непояснений розлад шлунку, швидка втомлюваність, розвиток пухлин, безпричинна пневмонія (запалення легень), психічні розлади, саркома Капоші (специфічне для СНІДу захворювання шкіри). Протікання цього періоду до 1 року.
6. фатальний кінець.

Як уникнути зараження?

1. Утримуватись від статевих контактів – це самий ефективний засіб попередження ВІЛ.
Ті, хто обирає сексуальну активність, повинні дотримуватись наступних профілактичних заходів:
 - мати статеві контакти лише з одним (постійним) неінфікованим партнером;
 - користуватися презервативами під час кожного статевого акту.
2. Утримуватись від споживання наркотиків.
3. Користуватись одноразовими шприцями та іншими медичними засобами.
4. Не ділитися з ким-небудь своїми індивідуальними предметами користування (станками для гоління, манікюрними наборами і т. ін.).
5. Не використовувати чужі предмети, які можуть поранити шкіру.

Треба пам'ятати, що на сьогоднішній день ліків або вакцини від СНІДу ще не знайдено. Тому краще попередити захворювання, чим загинути від нього!

Віл-інфекція не передається через:

- спільне з ВІЛ-інфікованим користування верхнім одягом;
- рукостискання;
- обійми;
- посуд, їжу;
- чхання, кашель;
- туалети (унітази);
- домашніх тварин;
- дверні ручки та спортивне знаряддя;
- спільне користування фонтанчиком для питної води;
- контакти в громадському суспільстві (поручні, тощо);
- монети та паперові гроші;
- постільну та натільну білизну;
- комарів та інших комах;
- рушники, мило, мочалку;
- плавання в басейні;
- поцілунки (якщо в ротовій порожнині відсутні пошкодження).

Куди звертатись по допомогу?

- Лікарня: лікар-інфекціоніст;
- Кабінет анонімного тестування на ВІЛ, СНІД;
- Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- Громадські центри соціально-психологічного супроводу.

Туберкульоз

Відомо, що туберкульоз – інфекційне захворювання. Тобто, існує мікроорганізм, що спричиняє захворювання. Який саме мікроорганізм викликає туберкульоз та де саме він “мешкає”?

Здобутком туберкульозу є мікробактерія туберкульозу (паличка або бацила Коха). Є багато видів мікробактерій (людських, бичачих, пташиних, мишачих та інших), всі вони можуть викликати захворювання у людини. Паличка Коха стійка до впливу навколишнього середовища: в річковій воді зберігається до 5 місяців, у ґрунті – 1-2 роки, у вуличному пилу – до 10 днів, у приміщеннях при розсіяному світлі – більше 1-го місяця, на пасовищах – до 1 року. Вона добре витримує нагрівання до +85С і охолодження до – 200С. При температурі -20С паличка Коха зберігає життєздатність протягом 7 років. Ультрафіолетові промені вбивають її через 2-3 хвилини.

Як саме збудник захворювання потрапляє в організм людини?

Найчастіше зараження відбувається повітряно-крапельним шляхом. Хворий на так звану “відкриту” форму туберкульозу під час кашлю виділяє у повітря разом з крапельками мокротиння або слини паличку Коха. Людина, що знаходиться поруч та вдихає ці заражені крапельки, може бути інфікована.

Крім того, якщо заражені крапельки мокротиння висихають та осідають на часточках пилу, є імовірність зараження іншої людини, якщо вона вдихає ці часточки.

Тобто, якщо людина один раз опинилася біля хворого на туберкульоз або вдихнула заражений пил, то вона обов’язково захворіє!

Найбільшу вірогідність захворіти має людина, у якої під час “зустрічі” з мікробактеріями туберкульозу знижений імунітет. Причиною ж ослаблення імунітету може бути перевтома, погане або нерациональне харчування, стрес, наявність інших захворювань, що призводять до порушення роботи імунної системи людини.

Крім того, нагадуємо, що паличка Коха може виділятися у зовнішнє середовище лише при “відкритій” формі туберкульозу. Всі інші форми туберкульозу не є небезпечними з точки зору передачі збудника захворювання.

Чи правда, що на туберкульоз найчастіше хворіють люди без певного місця проживання а також люди, що постійно вживають алкоголь або наркотики? Можливо, паличка Коха безпечна для всіх інших людей?

Так, ризик інфікування більший у цих людей, але знову ж таки через те, що у них імунітет знижений внаслідок способу життя та поганого харчування.

На жаль, пересічні громадяни теж ризикують через погіршення екологічної ситуації, стреси та перевтому. Туберкульоз не зважає на соціальне становище чи фінансовий статус. Основне значення має стан організму людини у момент “зустрічі” із збудником захворювання.

На туберкульоз може захворіти кожен!

Хто саме має більший ризик захворіти?

Найбільший ризик мають люди, що інфіковані ВІЛ та хворіють на СНІД. Високий ризик мають:

- Люди, які знаходяться у постійному контакті з хворими на “відкриту” форму туберкульозу;
- Люди, які зловживають алкоголем або вживають наркотики;
- Люди, що мають знижений імунітет через недостатнє харчування та погані умови життя, або через наявність хронічних захворювань.

Досить високий ризик у курців через порушення захисної функції слизової оболонки дихальних шляхів.

Крім того, високий ризик захворіти мають діти, бо їх імунна система ще не сформувалася, та люди похилого віку через вікове ослаблення імунітету.

Як захистити себе та своїх близьких від туберкульозу?

Згідно із Законом України “Про боротьбу з захворюванням на туберкульоз”, дітям безкоштовно проводяться обов’язкові профілактичні щеплення згідно календаря профілактичних щеплень. Дані досліджень доводять, що таке щеплення дає досить тривалий та надійний імунітет, але, на жаль, не дає 100% захисту від захворювання.

Тож існує одна можливість, а саме – якнайшвидше виявлення та лікування хворих на туберкульоз.

Відмова від шкідливих звичок, дотримання принципів раціонального харчування з достатнім вмістом вітамінів та мінералів або прийом полівітамінних препаратів допомагає підтримати хороший стан імунітету.

Корисним є також загартовування та фізичні вправи. Варто уникати перевантаження та негативних емоцій, недосипання та перевтоми.

Які симптоми вказують на те, що людина може бути хвора на туберкульоз?

Якщо ви більше двох тижнів почуваетесь погано, вас турбує кашель, швидко втомлюєтесь, маєте знижений апетит, необхідно негайно звернутися до лікаря!

Симптоми туберкульозу:

- Кашель, частіше сухий, що продовжується більше ніж 2-3 тижні;
- Кровохаркання (наявність крові у мокротинні, що виділяється при кашлі);
- Підвищена температура без очевидних причин більше 5-7 днів;
- Задуха;
- Раптове схуднення;
- Погіршення або відсутність апетиту;
- Постійна слабкість;
- Підвищена втомлюваність;
- Підвищена пітливість, особливо вночі

Що робити, якщо у себе або у своїх близьких я помічу подібні симптоми?

Негайно зверніться до лікаря. Одразу призначте візит, не посилаючись на невідкладні справи, відсутність часу або грошей. Розкажіть своїм близьким про туберкульоз та необхідність його раннього виявлення. Переконайте їх у необхідності негайного візиту до лікаря.

До якого саме лікаря потрібно звернутися?

Зверніться до свого дільничного лікаря-терапевта. Після огляду та обстеження обговоріть з ним план подальших дій, який буде залежати від результатів обстеження. Остаточний діагноз “туберкульоз” може встановити тільки лікар-фтизіатр (лікар, який спеціалізується на лікуванні туберкульозу) після додаткового обстеження.

Напевно, обстеження на туберкульоз дуже складне, тривале та дороге?

Обстеження складається з рентгенографії, аналізу мокротиння та додаткових, призначених лікарем при потребі, загальноклінічних аналізів. Обстеження просте, безпечне та виконується протягом декількох днів.

Зрозуміло, що туберкульоз – важке та небезпечне захворювання. Тож лікування, напевно коштує дуже дорого?

Згідно діючого законодавства та відповідно до Національної програми боротьби з туберкульозом, лікування туберкульозу в Україні здійснюється безкоштовно. Лікувальні заклади мають усі необхідні протитуберкульозні ліки.

Я знаю, що лікування дуже тривале, близько року. Але ж я можу втратити роботу, та й перебувати довго у лікарні дуже не хочеться!

Відповідно до Закону України “Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз” від 05.07.2001 р. № 2586-III, стаття 20, “На весь період лікування хворого на туберкульоз за ним зберігається місце роботи”. Крім того, згідно сучасних програм лікування, термін перебування у лікарні значно скорочено, деякі форми туберкульозу лікуються у денних стаціонарах, а на певних стадіях лікування можливе перебування пацієнта вдома.

Якщо у мене знайшли туберкульоз, чи існує необхідність обстеження чи лікування моїх близьких або колег?

Обстеження людей, що перебували у тісному контакті з людиною, хворою на туберкульоз, обов’язкове! Це дозволяє виявити захворювання на ранніх стадіях або, при наявності показань, провести профілактичне лікування, що значно зменшує вірогідність захворювання.

Кажуть, що препарати, якими лікують туберкульоз, дуже погано впливають на печінку та й на загальний стан організму. Чи це правда?

Більшість пацієнтів добре переносять ці препарати. Звичайно, як і багато інших фармацевтичних засобів, ці ліки мають певний негативний вплив на організм, який компенсується після їх відміни. Але у даному випадку ризик, що виникає для здоров'я та життя людини у разі захворювання на туберкульоз, у сотні разів вищий, ніж ризик, який може виникнути при вживанні протитуберкульозних препаратів.

Чи допоможуть “народні” методи лікування?

Жодний відомий народний засіб не може вилікувати туберкульоз. Народні засоби можна використувати як доповнення до основного лікування після консультації з лікарем. Але втрачати час на спроби вилікуватися народними методами при туберкульозі не можна ні в якому разі. Це може призвести до виникнення ускладнень, небезпечних для життя.

Чи можливе повне одужання людини, що захворіла на туберкульоз?

Так, повне одужання можливе при умові раннього початку та суворого дотримання режиму лікування і рекомендацій лікаря. При ускладнених формах туберкульозу лікування більш складне та тривале, але повне одужання теж можливе. Головне – вчасно звернутися по допомогу.

Що треба знати про захворювання на рак

Як влаштована молочна залоза?

Молочна залоза нагадує квітку: вона складається з 15-20 фрагментів, названих частками, що розташовані у вигляді суцвіття. Кожна доля, у свою чергу, складається з часточок, кожна часточка закінчується цибулиною. Долі, часточки і цибулини зв'язані протоками, схожими на тонкі трубочки. Цибулини виробляють молоко. Протоки сходяться до соска, розташованого в центрі ареоли, тобто біля соскового кружка. У кожній молочній залозі є жирова тканина. Залози пронизані нервами, кровоносними і лімфатичними судинами. Останні направляються до невеликих утворень – лімфатичних вузлів.

Що таке рак?

Це не одне захворювання, а ціла група, що нараховує багато десятків хвороб. Поєднує їх те, що усі вони виникають у результаті безладного, не контрольованого організмом, розподілу кліток. Якщо система імунного захисту організму не зуміла знищити безладно розподілені клітки, вони утворюють надлишок тканини, тобто пухлину. Пухлина організму не потрібна, вона не виконує для нього ніяких корисних функцій. Більш того, пухлина здавлює навколишні тканини, проростає в них. Крім того, клітки і групи кліток можуть відриватися від злоякісної пухлини і через кров та лімфу поширюватися по організму. Так формуються вторинні пухлини, тобто відбувається метастазування.

У чому відмінність доброякісної пухлини від злоякісної?

Доброякісна пухлина не проростає в навколишні тканини, вона може лише здавлювати їх у процесі свого росту. Вона не метастазує. Варто мати на увазі, що іноді може відбуватися переродження доброякісної пухлини в злоякісну.

Чи завжди рак молочної залози смертельний?

Ні! Уявлення про рак молочної залози, як про смертельне захворювання – це міф. Сучасні методи лікування: хірургічне втручання, хіміотерапія і радіотерапія, дозволяють домогтися повного одужання, або продовжити на довгі роки життя жінки. Шанси повного одужання підвищуються, у випадку раннього діагностування рака.

Хто частіше занеджує раком молочної залози – молоді жінки чи літні?

Ризик занеджати раком молочної залози збільшується з віком. До 30 років захворює лише дуже незначна кількість жінок. До 40 років ризик збільшується в 5 разів. До 70 років – у 18 разів. Найчастіше рак молочної залози зустрічається у жінок у віці 45-70 років.

Що означає “раннє виявлення” раку молочної залози?

Це означає діагностику хвороби на початковій стадії. Оскільки рак молочної залози відноситься до числа зовнішніх, раннє виявлення його нескладне. Воно засновано на регулярному обстеженні молочних залоз лікарем, маммографії (спеціальному рентгенологічному дослідженні молочної залози) і самообстеженні. Лікаря онколога – маммолога жінкам рекомендується відвідувати один раз у три роки, якщо їм від 20 до 40 років, а потім – щорічно. Що стосується маммографії, у нас вона відбувається, переважно, по направленню лікаря. У багатьох європейських країнах її рекомендують робити всім жінкам: у віці до 40 років раз у два роки, а після 40 – раз у рік. Самообстеження, що включає огляд і промацування молочних залоз, рекомендується робити всім жінкам старше 20 років щомісяця.

Як правильно робити самообстеження?

Самообстеження рекомендується проводити на 7-10 день після менструації, тому що в цей період молочна залоза не збільшена і не напружена. У випадку, якщо менструації у жінки немає, варто робити самообстеження завжди в одне і теж число місяця.

Самообстеження включає в себе три основних моменти: огляд у трьох положеннях; промацування молочних залоз; промацування пахвових западин.

Огляд робиться перед дзеркалом при гарному освітленні і в наступних положеннях: руки на поясі, руки підняті вгору, кисті рук на потилиці, руки опущені.

Ваша задача установити появу ознак хвороби. Ними можуть бути:

- утягнення ділянки шкіри молочної залози, набухання ділянки шкіри молочної залози;
- утягнення соска або відхилення соска вбік;
- зміна звичайної форми або розміру однієї з молочних залоз;
- деформація ареоли – пігментної ділянки шкіри навколо соска;
- укорочення радіуса ареоли;
- жовтуваті чи кровеносні виділення із соска;
- почервоніння, ущільнення або набряклість шкіри молочної залози;
- виразки скоринки на соску.

Промацування молочних залоз можна проводити стоя або лежачи. Краще це робити лежачи (у цьому випадку мускулатура розслаблена), не пропускаючи жодної ділянки молочної залози. Починаючи займатися самообстеженням, треба обрати найбільш зручний для Вас спосіб. Або спосіб кругових рухів, або клиноподібних рухів, або рухів униз по залозі. Як тільки Ви знайшли, який зі способів Вам підходить більше всього, в подальшому дотримуйте тільки його.

Кожна молочна залоза обмацується протилежною рукою.

Половина грудної клітини, на якій знаходиться обстежувана молочна залоза, повинна бути піднята. З цією метою під лопатку з обстежуваної сторони підкладають невелику подушечку чи валик. Дослідження проводиться в трьох положеннях: рука з обстежуваної сторони піднята вгору за голову, рука спрямована убік, рука лежить вздовж тулуба.

Технологія обстеження: промацування робиться подушечками пальців, акуратно. Зручний такий порядок обстеження: спочатку перевіряють зовнішню половину молочної залози, починаючи

від соска, потім – внутрішню, направляючись від соска до грудини. Намагайтеся завжди проводити промацування в тому самому порядку, тими самими рухами – це дасть Вам можливість порівняти нинішній стан молочних залози з минулим.

Після того, як промацування молочних залоз закінчено, займіться соском: здавлюючи його й ареолу між пальцями, Ви повинні визначити – чи немає виділень, а якщо є, то який їхній характер. На закінчення, прощупуються пахові западини, надключичні і підключичні області. Там Ви можете знайти збільшені лімфатичні вузли.

У яких випадках виявлення при огляді змін молочних залоз, промацування незвичайних ущільнень у молочній залозі, збільшення лімфатичних вузлів, варто звертатися до лікаря.

Що може спровокувати рак?

Відомо більш вісімдесяти фактів, що підвищують ризик захворювання на рак молочної залози. Частіше він зустрічається у жінок з раннім чи початком пізнього закінчення менструації, у осіб з нерегулярним статевим життям, у жінок, що не годували груддю, з пізнім віком першої вагітності (після 30 років). Запалення яєчників, кисти яєчників, фіброміома матки також збільшують ризик. Підвищує можливість розвитку раку молочної залози штучне переривання вагітності (аборт). Рак може розвинути на фоні мастопатії. Рак молочної залози може бути зв'язаний зі спадковістю: якщо мати і сестра жінки хворіли на це захворювання, ризик у неї зростає. Підвищують його і такі хвороби, як цукровий діабет, ожиріння, хронічні захворювання печінки, щитовидної залози. Іонізуюче випромінювання і виробничі канцерогени також відносяться до факторів ризику. Надлишкове вживання алкоголю, жирів і недостатнє – овочів і фруктів також може сприяти виникненню рака молочної залози.

Але, варто пам'ятати: жоден з перерахованих факторів сам по собі, ні навіть їхня комбінація, не є фатальними. Для розвитку пухлини необхідні складні комбінації перерахованих факторів, їх тривалий вплив, порушення системи імунологічного нагляду організму.

Які ознаки захворювання молочної залози?

Ущільнення та набряки молочної залози чи під пахвою, зміни розміру, форми молочної залози, виділення із соска, зміни кольору шкіри молочної залози (можуть спостерігатися поглиблення, утягнення тканин, дряблості, шелушіння шкіри, поява, так званої “лімонної кірки”). При появі цих ознак, слід обов'язково звертатись до лікаря.

Чи ефективні сучасні методи лікування рака молочної залози?

Так. Причому з кожним роком все більше пацієнток одужує цілком. Багато що залежить від того, на якій стадії діагностовано захворювання, коли розпочато лікування. Раннє виявлення та вчасно розпочате лікування – запорука успіху в боротьбі з раком молочної залози.

Як попередити появу злоякісних пухлин.

- Відмовитися від куріння.
- Відмовитися від алкоголю або вживати його вміру.
- Збільшити вживання овочів та фруктів.
- Збільшити фізичну активність, зменшити вживання жирів.
- Уникати сонячних променів.
- Попередити або звести до мінімуму дію канцерогенних засобів.
- Звертатися до лікаря при: виявленні язви в ротовій порожнині, зміні родинок, появі вузлів на шкірі, які збільшуються в розмірі.
- Звертатися до лікаря при: появі постійного кашелю, охриплості голосу.

Репродуктивне здоров'я

Репродуктивне здоров'я є базовим здоров'ям людини. Це стан цілкового фізичного, психічного та соціального благополуччя.

Чинники репродуктивного здоров'я:

- Рухова активність;
- Раціональне харчування;
- Відсутність шкідливих звичок;
- Безпечна сексуальна поведінка.
- На репродуктивне здоров'я впливають: спадковість, рівень медицини, екологія, спосіб життя.

Хочете мати здорову дитину? Дотримуйтесь трьох НЕ:

- не куріть;
- не вживайте спиртних напоїв;
- не вживайте наркотичних засобів.

Ви вирішили мати дитину?

Плануйте народження заздалегідь:

- пройдіть повне медичне обстеження, тому що здоров'я дитини залежить від здоров'я батьків.
- при необхідності отримайте консультації фахівців: окулістів, невропатолога, стоматолога, кардіолога та інших, пройдіть рекомендований курс лікування.

Поради майбутній мамі

На ранніх строках вагітності зверніться до жіночої консультації. Там Ви отримаєте поради та рекомендації кваліфікованих фахівців. Пам'ятайте, Вам і Вашій дитині небезпечні: недотримання режиму дня, важкі фізичні навантаження, контакти з інфекційними хворими, вживання ліків і вітамінних препаратів без призначення лікаря, перебування в прокуренних приміщеннях.

Вам і Вашій дитині корисні: помірні фізичні навантаження, прогулянки на свіжому повітрі, сонячні ванни, сон, раціональна дієта, яка базується на принципі “менше калорійності, більше харчової цінності”.

Оптимальний вибір – харчуватися так, щоб забезпечити здоров'я собі та дитині. Для побудови і росту кісток та тканин майбутньої дитини необхідна велика кількість кальцію, фосфору, тваринних та рослинних білків. Намагайтеся, щоб у вашій дієті було якомога менше жирів та вуглеводів. Харчування повинно бути повноцінним щодо білків та трохи надлишковим щодо вітамінів та мікроелементів – їжте більше молочних продуктів, яєць, овочів, фруктів, риби, м'яса. По можливості вживайте свіжі продукти, які вирощені в природних умовах. Уникайте рафінованої та переробленої їжі.

Методи контрацепції

В Україні існує багато безпечних та ефективних методів контрацепції. Ці методи ще мають назву “методи планування сім'ї”. Всі описані методи довели свою безпечність та ефективність під час багатьох медичних досліджень і вдалого застосування у всьому світі. Сподіваємось, що ця інформація буде для Вас корисною і допоможе зробити вірний вибір.

Перед початком користування тим чи іншим методом контрацепції ми рекомендуємо проконсультуватися з медичним спеціалістом. Спеціаліст допоможе обрати метод контрацепції, який підходить саме Вам, враховуючи Ваш стан здоров'я та умови життя.

Комбіновані оральні контрацептиви (КОК)

Пігулки, які містять малі дози двох жіночих гормонів – естрогену та прогестину. Запобігають дозріванню та заплідненню яйцеклітини.

- Метод має високу ефективність, якщо пігулки приймаються згідно зі схемою.

- Існує багато видів КОК, тому жінка може обрати той, що підходить саме їй.
- КОК зменшують ризик виникнення деяких видів злоякісних новоутворень, анемії (низький рівень заліза у крові), менструальних болей, нерегулярних менструацій та деяких інших медичних станів.
- КОК обов'язково треба вживати щоденно, що іноді складно для жінок.
- При використанні КОК можуть виникати незначні побічні ефекти, особливо протягом перших кількох місяців: головний біль, нудота, порушення менструального циклу.
- У деяких жінок може спостерігатись незначне збільшення маси тіла. Ці ефекти, як правило, швидко зникають.
- КОК не підходять жінкам після 35 років, які палять, та жінкам, які годують груддю.

Чисто прогресивні оральні контрацептиви (ЧПОК)

Пігулки, які містять жіночий гормон – прогестин, запобігають дозріванню та заплідненню яйцеклітини.

- Метод ефективний, якщо пігулки приймати за схемою, але менш ефективний, ніж КОК.
- Метод прийнятний для жінок, що годують груддю починаючи з шести тижнів після пологів.
- ЧПОК зменшують ризик виникнення деяких видів злоякісних новоутворень, анемії (низький рівень заліза у крові).
- ЧПОК обов'язково треба вживати щоденно, що іноді складно для жінок.
- Іноді можуть виникати незначні побічні ефекти, як при використанні КОК, але вони швидко зникають.
- ЧПОК менш розповсюджені в аптеках, ніж КОК.

Метод лактації аменореї (МЛА)

Метод можна використовувати при грудному вигодовуванні протягом перших 6 місяців після народження дитини. МЛА ефективний якщо жінка годує дитину виключно груддю, не менше 6-10 разів на добу, і менструальний цикл ще не відновився.

- Метод має високу ефективність, але за умови вірного використання.
- МЛА не передбачає використання гормонів та інших хімічних речовин і не має побічних ефектів.
- Метод дає можливість дитині насолоджуватись перевагами грудного вигодовування.
- Цим методом можна користуватися тільки протягом перших 6 місяців після народження дитини за умови виключно грудного вигодовування.
- Використання методу може ускладнюватись, якщо жінка працює.

Презервативи

Вироблені з латексу чи поліуретану, які надійно перешкоджають проникненню сперми у піхву під час статевого акту. Презервативи – єдиний метод, який одночасно запобігає вагітності та захищає від інфекцій, що передаються статевим шляхом, включаючи ВІЛ.

- Метод ефективний за умови вірного використання.
- Презерватив попереджає вагітність, інфекції, які передаються статевим шляхом (ІПСШ), та ВІЛ.
- Презервативи можна використовувати поряд з іншими методами контрацепції – подвійний метод контрацепції (для запобігання вагітності та ІПСШ).
- Необхідно чітко дотримуватись інструкції щодо використання – в іншому випадку презерватив може розірватися або зісковзнути.
- При кожному новому статевому акті необхідно використовувати новий презерватив.
- У деяких людей використання презервативів знижує статеву чутливість.

Сперміцидні креми, гелі, губки, вагінальні таблетки

Хімічні речовини, під дією яких порушується здатність сперматозоїдів активно рухатися та запліднювати яйцеклітину. Виробляються у формі кремів, гелів, губок, таблеток, що вводяться у піхву за 15 хвилин до статевого акту.

- Ефективність методу – середня.
- Метод є простим у застосуванні і підходить жінкам, які мають нечасті статеві стосунки.
- Сперміциди легко доступні, широко представлені в аптечних і торговельних мережах.
- У деяких жінок можливі алергічні реакції на сперміцидні компоненти препарату. Сперміцидні засоби необхідно використовувати під час кожного статевого акту.

Природні методи планування сім'ї

(календарний метод, метод базальної температури тіла, симптотермальний метод)

Ці методи ґрунтуються на спостереженні за фізіологічними ознаками можливості запліднення. Жінка вчиться визначати такі періоди у своєму місячному циклі, і в цей час партнери повинні уникати статевих контактів, або використовувати презервативи чи сперміциди.

- Природні методи досить ефективні, якщо їх правильно використовувати.
- Методи не мають гормонального впливу на організм жінки.
- Ці методи можна використовувати як для запобігання вагітності, так і для підготовки до бажаної вагітності.
- Складність використання методів відображається на їх ефективності. Необхідно обов'язково пройти навчання у спеціаліста з використання цих методів.
- Використання природних методів вимагає утримання від сексуальних стосунків протягом 8-16 днів щомісяця.
- Природні методи не рекомендуються жінкам з порушеннями менструального циклу. В тому числі підліткам, жінкам старшого віку, а також, після пологів або абортів.

Добровільна жіноча або чоловіча стерилізація

Хірургічне втручання, при виконанні якого блокуються маткові труби в жінок або сім'яносні протоки у чоловіків. В результаті цього створюється перешкода для руху яйцеклітини або сперматозоїдів і запліднення стає неможливим. Цей метод може бути використаний жінками та чоловіками, які абсолютно впевнені, що вони більше не схочуть мати дітей.

- Метод має дуже високу ефективність та надає контрацептивний захист на все життя.
- Метод не впливає на сексуальну активність, потенцію та на відчуття при статевих стосунках.
- У жінок може виникнути дискомфорт після проведення процедури, який, зазвичай, зникає через 1-2 дні.
- У чоловіків протягом перших днів після операції може відчуватись біль, набряки та дискомфорт у місці проведеної маніпуляції, але вже через декілька днів дискомфорт зникає.
- Протягом перших 3 місяців або 20 еякуляцій після операції чоловікам необхідно використовувати інші методи контрацепції.
- Метод має незворотний ефект для жінок та чоловіків.

Невідкладна контрацепція

Якщо статевий акт відбувся без засобів контрацепції, можна уникнути незапланованої вагітності за допомогою невідкладної (аварійної) контрацепції.

З метою невідкладної контрацепції можна приймати гормональні таблетки чи ввести внутрішньоматковий контрацептив (ВМС):

- **гормональні таблетки:** це може бути спеціальний гормональний контрацептив чи КОК (за спеціальною схемою, рекомендованою медичним спеціалістом). Гормональні таблетки приймають протягом перших 72 годин (3 доби) після незахищеного статевого акту.

- **ВМС** можливо ввести протягом 5 днів з моменту незахищеного статевого акту, але якщо немає ризику інфікування ІПСШ.
- Увага! Невідкладну контрацепцію слід використовувати тільки в надзвичайних ситуаціях.

Контрацептивний пластир

Тонкий пластир, що містить два жіночих гормони – естроген та прогестин. Запобігає дозріванню та заплідненню яйцеклітини. Жінка повинна наклеювати пластир за наступною схемою – один раз на тиждень, потім тиждень перерва, і знову пластир наклеюють на три дні.

- Метод має високу ефективність та легкий у використанні.
- Може використовуватись жінками, яким незручно приймати таблетки.
- Метод може бути менш ефективним, якщо його використовують жінки з зайвою вагою.
- Метод може викликати незначні побічні ефекти, як при використанні КОК, але вони незначні і не шкідливі та швидко зникають.
- Пластир не можна використовувати при грудному вигодовуванні, а також жінками після 35 років, які палять.

Вагінальне кільце

Еластичне кільце діаметром приблизно 5 см, яке містить два жіночих статевих гормони – естроген та прогестин. Кільце вводиться в піхву і із нього поступово виділяються гормони, які забезпечують протизаплідну дію.

- Метод має високу ефективність та легкий у використанні.
- Кільце необхідно міняти кожен місяць.
- У деяких випадках може виникнути незначний головний біль, нудота, дискомфорт у піхві. Інколи може спостерігатись незначне збільшення чи зменшення ваги.
- Можуть також виникнути зміни в менструальному циклі – незначні кровотечі між менструаціями. Але ці зміни незначні і не шкідливі для здоров'я.
- Метод не можна використовувати при грудному вигодовуванні та жінкам після 35 років, які палять.

Внутрішньоматковий контрацептив (ВМК)

Невеликий прилад що вводиться всередину матки та забезпечує протизаплідну дію. Ця процедура повинна бути здійснена спеціально підготовленим медичним спеціалістом. Існує два типи ВМК: ВМК, що містить мідь та що містить гормон левоноргестрел.

- Метод має високу ефективність та легкий у застосуванні.
- ВМК не впливає на процес годування груддю і підходить жінкам, які не можуть використовувати гормональні контрацептиви.
- Введення ВМК здійснюється тільки підготовленим медичним спеціалістом.
- Якщо жінка хворіє на ІПСШ, введення ВМК може призвести до розвитку запального захворювання органів малого тазу, тому спочатку необхідно вилікувати інфекцію.

Ін'єкційні контрацептиви (ДМПА)

Препарат у формі ін'єкцій, який містить жіночий гормон – прогестин. ДМПА – це скорочена назва препарату. Він запобігає дозріванню та заплідненню яйцеклітини. Одна ін'єкція дозволяє запобігти вагітності протягом наступних трьох місяців.

- Метод має високу ефективність та зручний у використанні.
- Він безпечний для жінок, що годують груддю, в разі, якщо вони починають використовувати його через шість тижнів після пологів.
- Ін'єкція повинна бути рекомендована і виконана тільки спеціально підготовленим медичним спеціалістом.
- У жінок, які припиняють використання ін'єкційних контрацептивів, можливість завагітніти відновлюється не одразу, а в середньому через 6-12 місяців.

- ДМПА зменшує ризик виникнення позаматкової вагітності та розвитку доброякісних і злоякісних пухлин матки.
- При використанні жінка може набрати трохи зайвої ваги, в неї може виникнути незначний головний біль, а також зміни в менструальному циклі – незначні кровотечі між менструаціями або тимчасова відсутність менструацій (аменорея). Ці зміни незначні і не шкідливі для здоров'я.

Вибір методу контрацепції

Кожна пара має право обрати той метод контрацепції, який їй більше до вподоби. В різні періоди життя жінки та чоловіки можуть використовувати різні методи. Зверніть увагу, що ефективність кожного методу контрацепції пов'язана з дотриманням правил використання!

Знайте, що жінка може завагітніти у наступних випадках:

- при незахищеному статевому акті (навіть, якщо це її перший статевий акт);
- при перерваному статевому акті;
- під час статевого акту в період менструації;
- при годуванні груддю;
- при неправильному користуванні будь-яким протизаплідним засобом.

Пам'ятайте! Незапланована вагітність часто стає причиною абортів у багатьох жінок, але аборти шкідливі для здоров'я! Вони можуть стати причиною безпліддя та ускладнень під час наступної вагітності. Контрацептиви – безпечніша та дешевша альтернатива абортів.

Напрямки роботи підрозділів, що здійснюють роботу з дітьми

Відділ у справах сім'ї та молоді

- Координація роботи відділів та служб с питань попередження насильства в сім'ї;
- оздоровлення творчо-обдарованих дітей та дітей пільгових категорій;
- реалізація молодіжної політики, підтримка талановитих і обдарованих дітей та молоді;
- робота з багатодітними сім'ями;
- координація роботи в регіоні з реалізації гендерної політики (рівність прав жінок та чоловіків);
- підтримка молодих сімей;
- співпраця з громадськими організаціями та об'єднаннями для реалізації державної соціальної політики стосовно сімей, жінок, молоді та дітей.

Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

- Здійснює соціальний супровід неблагополучних, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, молоді, як перебуває у місцях позбавлення волі або звільнилася з них;
- здійснює соціальне обслуговування дітей, молоді та сімей шляхом надання психологічних, соціально-педагогічних, юридичних, соціально-медичних, соціально-економічних та інформаційних послуг;
- разом з органами внутрішніх справ, охорони здоров'я, освіти, службами у справах дітей проводить соціально-профілактичну роботу із запобігання правопорушенням та наслідкам негативних явищ у дитячому та молодіжному щодо середовищі, пропагандує здоровий спосіб життя;
- здійснює соціально-реабілітаційні заходи з відновлення соціальних функцій, психологічного та фізичного стану дітей та молоді, які зазнали жорстокості, насильства, потрапили в екстремальні ситуації;

- надає дітям та молоді інформацію з питань працевлаштування, допомогу в організації трудових об'єднань молоді, зокрема громадських робіт;
- проводить роботу з питань статевого виховання дітей та молоді, підготовки молоді до створення сім'ї.

Служба у справах неповнолітніх

- Розробляє заходи, подає на затвердження місцевої ради комплексні програми по запобіганню дитячої бездоглядності, профілактиці правопорушень, розвитку сімейних форм влаштування дітей-сиріт та позбавлених батьківського піклування, складає з цих питань аналітичну та статистичну звітність;
- розробляє і подає на розгляд ради пропозиції щодо бюджетних асигнувань на реалізацію програм та здійснення соціального захисту неповнолітніх та утримання підпорядкованих їй закладів;
- забезпечує контроль за дотриманням законодавства про працю на підприємствах де працюють неповнолітні;
- здійснює контроль за організацією виховної роботи, захистом прав дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування, які виховуються як в сім'ях опікунів, так і в державних закладах, умовами проживання вихованців дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ) та прийомних сімей;
- організовує правове, соціально-психологічне консультування дітей та їх батьків;
- здійснює методичне керівництво роботою міських центрів соціально – психологічної реабілітації дітей, виявляє та направляє дітей до них;
- готує висновки про можливість утворення прийомної сім'ї та ДБСТ, веде особові справи дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування, оформлює документи на усиновлення, формує банки даних на обліковців всіх категорій, віднесених до компетенції служби;
- проводить рейди по попередженню дитячої бездоглядності, безпритульності;
- направляє неповнолітніх до спеціальних закладів (притулки, лікувальні заклади тощо);
- порушує клопотання в суді про позбавлення батьківських прав;
- бере участь в судових засіданнях по кримінальним справам неповнолітніх;
- організовує заходи по профілактиці негативних явищ та правопорушень у підлітковому середовищі;
- сприяє своєчасному виявленню дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та направленню їх до закладів, які надають соціальну допомогу;
- забезпечує розгляд звернень громадян;
- проводить інформаційно – роз'яснювальну роботу в межах своєї компетенції через засоби масової інформації.

Кримінальна міліція у справах неповнолітніх

- Проводить роботу щодо запобігання правопорушенням неповнолітніх;
- виявляє, припиняє та розкриває злочини, вчинені неповнолітніми;
- розглядає у межах своєї компетенції заяви про правопорушення, вчинені неповнолітніми;
- здійснює розшук неповнолітніх, які залишили сім'ї, навчально-виховні заклади;
- складає протоколи про адміністративні правопорушення неповнолітніх, а також їх батьків або опікунів, які не виконують обов'язків щодо виховання і навчання неповнолітніх;
- розглядають справи про вчинення насильства стосовно неповнолітніх.

Напрямки роботи та основні функції Ради опіки і піклування

- вирішують питання про встановлення і припинення опіки та піклування;
- ведуть облік осіб, які потребують опіки та піклування;
- здійснюють нагляд за діяльністю опікунів та піклувальників;
- забезпечують тимчасове влаштування неповнолітніх та непрацездатних осіб, які потребують опіки чи піклування;
- розглядають звернення дітей щодо неналежного виконання батьками (одним із них), опікунами (піклувальниками) обов'язків з виховання або щодо зловживання їх своїми правами;
- вирішують, згідно з чинним законодавством, питання щодо грошових виплат дітям, які перебувають під опікою чи піклуванням;
- розглядають спори, пов'язані з вихованням дітей;
- розглядають скарги на дії опікунів (піклувальників);
- беруть участь у вирішенні питань щодо забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які закінчили нанчально-виховні заклади і не мають житла;
- вживають заходи щодо захисту особистих, житлових та майнових прав неповнолітніх та осіб, які перебувають під опікою чи піклуванням;
- беруть участь у розгляді судами спорів, пов'язаних із захистом прав неповнолітніх та осіб, які перебувають під опікою чи піклуванням;
- встановлюють опіку над майном у передбачених законом випадках;
- оформляють належні документи щодо особи підопічного та щодо майна, над яким встановлюється опіка;
- охороняють та зберігають житло та майно підопічних і визнаних безвісно відсутніми;
- розглядають можливість відчуження майна, в тому числі квартир та житлових будинків, в інтересах осіб, які потребують опіки та піклування, дають відповідну згоду чи заперечують.

Права та обов'язки Ради опіки та піклування

При виникненні спірних питань Рада має право:

- 1) розглядати питання зміни прізвища, імені дітей в їх інтересах;
- 2) призначати побачення між батьками та дітьми.

В установленому законом порядку має право порушувати перед головою Ради питання:

- про позбавлення батьків чи усиновителів, які ведуть асоціальний спосіб життя і негативно впливають на виховання неповнолітніх, прав на їх виховання;
- про визнання усиновлення (удочеріння) недійсним і відміну його;
- про відібрання неповнолітнього від батьків, якщо подальше перебування дитини в сім'ї загрожує її життю або здоров'ю, належному вихованню;
- про повернення батькам дітей особами, які утримують їх у себе без законних на те підстав.

Рада попередньо розглядає матеріали про:

- влаштування неповнолітніх, які за станом здоров'я потребують догляду і не можуть захищати свої права та інтереси;
- встановлення опіки над дітьми віком до 15 років, які залишились без батьківського піклування та над повнолітніми особами, визнаними судом недієздатними внаслідок психічних захворювань;
- встановлення піклування над неповнолітніми віком від 15 до 18 років та особами, визнаними судом обмежено дієздатними внаслідок зловживання спиртними напоями чи наркотичними речовинами, а також особами, які за станом здоров'я не можуть самостійно захищати свої права;
- встановлення опіки над майном підопічної особи;

- доцільність перегляду раніше прийнятого рішення про призначення опікуна (піклувальника) над особою або майном;
- повернення належного неповнолітнім або недієздатним особам майна, яким незаконно заволоділи родичі або сторонні особи, стягнення заподіяних збитків.

Рада на своїх засіданнях розглядає та заслуховує інформацію:

- про проведення громадського огляду умов утримання, виховання, навчання, соціального захисту дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування;
- про збереження і охорону належного підопічним майна;
- про використання опікунами пенсій, державної допомоги, аліментів, які одержують підопічні, прибутків від майна та грошових вкладів;
- звіти опікунів про виконання покладених на них обов'язків щодо підопічних;
- звіти директорів шкіл, шкіл-інтернатів, ПТУ, керівників дитячих дошкільних виховних закладів про роботу з дітьми-сиротами, дітьми, які проживають у надзвичайно складних умовах, про надання їм пільг, встановлених законодавством тощо.

Рада приймає рішення про надання дозволу на відчуження, розподілу, продаж, обмін та закріплення житлової площі, яка належить неповнолітнім та недієздатним особам, а також дозволу на будь-які дії з майном, яке належить вказаним особам.

Організації – партнери

1. Виконавчий комітет:
 - Відділ у справах сім'ї та молоді
 - Відділ освіти
 - Служба у справах дітей
 - Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
 - Центр соціальної реабілітації дітей
 - Відділ фізкультури та спорту
 - Управління праці та соціального захисту населення
2. Територіальний центр обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян.
3. Кримінальна міліція у справах дітей.
4. Міські та районні управління юстиції.
5. Центр зайнятості.
6. Центральна районна лікарня.
7. Громадські організації та об'єднання.

